

Kraina Łęgów Odrzańskich

Biuletyn Odrzański

1/2010

Egzemplarz bezpłatny

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Biuletyn odrzański opracowany przez Stowarzyszenie LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich”
Biuletyn odrzański współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy
Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 –
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

www.lgdodra.pl

„Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Kraina Łęgów Odrzańskich” jest grupą partnerów i przedstawicieli różnych środowisk z terenu Doliny Odry, których jednoczy wspólny cel jakim jest zrównoważony rozwój regionu, w tym obszarów wiejskich, Krainy Łęgów Odrzańskich (tj. gmin położonych na Szlaku Odry pomiędzy Miękinią a Głogowem).

Lokalna Grupa Działania funkcjonuje w oparciu o aktywny, równoprawny i dobrowolny udział wszystkich partnerów angażując swoje najlepsze zasoby. Stowarzyszenie inicjuje, wspiera i integruje przedsięwzięcia społeczności lokalnych.

Kluczowe dla Partnerstwa jest zachowanie i pielęgnacja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. Idea ta jest obecna przy planowaniu i podejmowaniu wspólnych działań. LGD wspierają lokalne instytucje pozarządowe, samorządy, biznes oraz media. Opiekę nad Lokalną Grupą Działania sprawuje Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Historia stowarzyszenia

Grupa Partnerska Partnerstwo Doliny Środkowej Odry, nazywana również Grupą Partnerską Krainy Łęgów Odrzańskich została zawieszona w 2002 roku jako porozumienie gmin, organizacji pozarządowych, biznesu i instytucji współpracujących na rzecz rozwoju zrównoważonego obszaru. Bezpośrednim celem powstania grupy była i jest chęć zachowania i promocji bardzo cennych lasów łęgowych w Dolinie Odry, nazywanych łęgami Odrzańskimi. Dlatego w początkowej fazie tworzenia grupy partnerzy skoncentrowali się na utworzeniu przyjaznego środowisku rowerowego Szlaku Odry i Odrzańskiego Parku Krajobrazowego.

W 2008 roku na bazie partnerstwa została utworzona Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”, które powołane zostało do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” w ramach Programu LEADER. W skład LGD wchodzi partnerzy z 3 sektorów (samorządowego, biznesowego i społecznego) z obszaru 12 gmin. Są to gminy: Głogów (gmina wiejska), Pęcław, Rudna, Jemielno, Wińsko, Wołów, Brzeg Dolny, Ścinawa, Prochowice, Malczyce, Środa Śląska i Miękinia. Trójsektorowe porozumienie przedstawicieli tych sektorów liczy obecnie 43 członków.

Podstawowa działalność stowarzyszenia polega na wsparciu działalności mieszkańców z obszaru LGD zgodnie z Lokalną Strategią Rozwoju czyli dokumentu, w którym zostały zapisane cele, których osiągnięcie ma się przyczynić do zrównoważonego rozwoju obszaru LGD. Opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju odbyło się wspólnie z przedstawicielami różnych środowisk z terenu Partnerstwa. Stowarzyszenie wspiera poprzez typowanie do udzielania dotacji na projekty w ramach programów Leader oraz Fundusz Krainy Łęgów Odrzańskich (Program Działaj Lokalnie) i innych funduszy grantowych.

Program LEADER

Leader to europejski program wspierający społeczność, które stawiają na współpracę partnerską. W Unii Europejskiej, jako inicjatywa wspólnotowa realizowana jest od 1991r. Jego zasadniczym celem jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz zaangażowanie ich w tworzenie i realizację lokalnych strategii

rozwoju obszarów wiejskich.

W Polsce od 2004 Program Leader + działał jako pilotaż, a od 2008 uruchomiono w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oś 4 LEADER (działanie: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju). Program będzie realizowany do 2015 roku, a potem prawdopodobnie kontynuowany.

Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje i samorządy z obszaru 12 gmin, będą mogli skorzystać z wsparcia w następujących działaniach:

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Działanie w głównej mierze przeznaczone dla rolników, którego celem jest zwiększenie zakresu działalności i dochodów gospodarstw rolnych na terenie lokalnej grupy działania. W ramach tego działania można pozyskać dotację do wartości 100 tys. zł

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Działanie przeznaczone jest dla nowych oraz dla już funkcjonujących przedsiębiorców, których działalność znajduje się na terenie LGD. Działanie ma zapewnić sprawniejsze i efektywniejsze wykorzystanie przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia w sektorze gospodarczym. W ramach tego działania przedsiębiorca może pozyskać do 300 tys. zł.

Odnowa i rozwój wsi

Działanie przeznaczone dla mieszkańców wsi i małych miasteczek polegające na poprawie wizerunku i funkcjonalności poszczególnych miejscowości. W ramach tego działania mieszkańcy przy współpracy z lokalnym samorządem mogą zmieniać przestrzeń publiczną zgodnie z własnymi potrzebami i oczekiwaniami określonymi w Planach Odnowy Miejscowości.

Małe projekty

Działanie wspierające inicjatywy mieszkańców wsi i miast dla zmiany swojego otoczenia i warunków funkcjonowania. Małe projekty skierowane są na podnoszenie świadomości i jakości życia społeczności lokalnej, a także na rozwijanie turystyki lub rekreacji, twórczości ludowej, lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego itp. W ramach działania istnieje możliwość wsparcia jednorazowego projektu do kwoty 25 tys. zł dotacji, ale nie więcej niż 100 tys. zł w całym okresie programowania do 2014 roku.

Cel programu Leader

Celem programu jest przede wszystkim budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynienie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także polepszenia zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja, wskutek pośredniego włączenia lokalnych grup działania w system zarządzania danym obszarem.

Lokalne podejście powiązane z określonym obszarem, wpływa na lepsze zidentyfikowanie problemów i określenie sposobów ich rozwiązania. Leader jest oddolnym partnerskim podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanych przez Lokalną Grupę Działania, polegającym na **realizowaniu lokalnych strategii rozwoju (LSR)** oraz wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe oraz historyczne.

Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju.

Działanie ma na celu umożliwienie mieszkańcom obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju realizacji projektów w ramach tej strategii. Realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy. W ramach realizacji LSR, zatwierdzonych przez samorząd województwa, LGD wybiera projekty do realizacji w ramach środków przyznanych na realizację strategii.

Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć, w ramach których będą mogły być realizowane operacje:

1. CEL OGÓLNY

Zachowanie dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego obszaru w oparciu o wysoką świadomość społeczną, turystykę i promocję regionu.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
- 1.2. Animowanie i podtrzymywanie wielokulturowego życia obszaru oraz dbanie o jego zasoby przyrodnicze i spuściznę historyczną
- 1.3. Rozwój bazy i infrastruktury turystycznej, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury związanej z turystyką wodną po Odry
- 1.4. Utworzenie oferty usług i produktów lokalnych opartych o lokalne zasoby
- 1.5. Prowadzenie wspólnej polityki promocyjnej region Krainy Łęgów

Odrzańskich

Przedsięwzięcia

- I. Turystyka na Szlaku Odry
- II. „Rozpoznawalna, o wyjątkowych walorach Kraina Łęgów Odrzańskich”

2. CEL OGÓLNY

Budowa zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Wzrost dostępu mieszkańców do wiedzy i edukacji
- 2.2. Wsparcie różnych form aktywności społecznej i inicjatyw oddolnych na obszarach wiejskich
- 2.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej
- 2.4. Rozwój platformy wymiany informacji i doświadczeń wzmacniającej integrację mieszkańców i regionu

Przedsięwzięcia

- III. „Aktywne, wykształcone i zintegrowane społeczeństwo obywatelskie”
- IV. „Nowoczesny i zaspokajający potrzeby mieszkańców region”

3. CEL OGÓLNY

Rozwój gospodarczy regionu oraz wzrost przedsiębiorczości wśród jego mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- 3.1. Tworzenie dodatkowych źródeł dochodów na obszarach wiejskich.
- 3.2. Rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i nowoczesnie zarządzanych gospodarstw rolnych wykorzystujących innowacyjne technologie
- 3.3. Tworzenie sieci sprzedaży produktów rolno-spożywczych i rzemieślniczych

Przedsięwzięcia

- V. „Przedsiębiorczy mieszkańcy” – nowe źródła dochodów i miejsca pracy na terenach wiejskich

Skorzystaj z pomocy

W wrześniu 2010 r Stowarzyszenie LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” ogłosi kolejny nabór wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, skierowanego do beneficjentów z obszaru działania LGD to jest gmin: Głogów (gmina wiejska), Pęcław, Rudna, Jemielno, Wińsko, Wołów, Brzeg Dolny, Ścinawa, Prochowice, Malczyce, Środa Śląska i Miękinia.

Zasady ubiegania się o pomoc

Kryteriami wyboru operacji, które będą wskazane do dofinansowania będzie zgodność operacji z celami i przedsięwzięciami oraz lokalnymi kryteriami wyboru opisanymi w Lokalnej Strategii Rozwoju „Krainy Łęgów Odrzańskich” (LSR).

Procedura oceny zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi,

szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR.

Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR jeżeli będzie zgodna z:

- co najmniej jednym celem ogólnym,
- co najmniej jednym celem szczegółowym,
- co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.

Operacja uznana za zgodną z LSR zostaje przekazana do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru.

Celem tego etapu oceny jest wybór operacji, które w największym stopniu mogą realizować założenia Lokalnej Strategii Rozwoju określone w lokalnych kryteriach wyboru. W oparciu o punkty uzyskane za te kryteria, powstanie lista operacji. Operacje, które otrzymają co najmniej 40% punktów, do momentu wyczerpania się limitu środków przeznaczonych na poszczególne działania w naborach, otrzymują wskazanie do dofinansowania.

Operacja, która nie zostanie uznana za zgodną z LSR nie podlega dalszej ocenie Rady.

We wrześniu 2010 wnioski będzie można składać w ramach następujących działań:

- „Odnowa i rozwój wsi”
  - limit dostępnych środków - 5 028 126, 94 zł
- operacje, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach Osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tzw. „Małych projektów”
  - limit dostępnych środków - 116 214,37 zł
- „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
  - limit dostępnych środków - 300 000,00 zł
- „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”
  - limit dostępnych środków - 169 326,00 zł

Szczegółowe informacje można znaleźć w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” dostępnej na stronie www.lgdodra.pl.

Dokumentację konkursową można pobrać w biurze Stowarzyszenia, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, na stronach internetowych Stowarzyszenia (www.lgdodra.pl).

Wnioski o przyznanie pomocy należy składać bezpośrednio w biurze Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”, Plac Kopernika 6, 59-230 Prochowice od poniedziałku do piątku od godz. 8.00 do 16.00.

Informacje o konkursach można otrzymać również w Urzędach Gmin w Głogowie (gmina wiejska), Pęcławiu, Rudnej, Jemielnie, Wińsku, Wołowie, Brzegu Dolnym, Ścinawie, Prochowicach, Malczycach, Środzie Śląskiej i Miękinie.

Lokalna Grupa Działania Kraina Łęgów Odrzańskich

Czy jest możliwe aby powódź nie zagrażała terenom zurbanizowanym oraz czy tak naprawdę wielu zalaniom winne są bobry - rozmawiam z **Andrzejem Ruszlewiczem** – animatorem Partnerstwa Doliny Odry, zajmującym się ochroną przyrody i krajobrazu, obszarami NATURA 2000, byłym pracownikiem samorządowym a obecnie autorem wielu projektów organizacji pozarządowych, które wspierają rozwój gmin i powiatów na Dolnym Śląsku (m.in. Przemkowski Park Krajobrazowy, Dolina Odry i Baryczy).

Zbigniew Posacki: Charakterystyczne dla lasów łęgowych jest okresowe zalewanie tych terenów. Tymczasem wiele zwierząt utopiło się w wodzie. Jakie skutki pozytywne i negatywne niesie za sobą powódź dla przyrody na tych obszarach?

Andrzej Ruszlewicz: W przyrodzie nie ma pojęcia powódź, możemy mówić o wezbraniach rzeki. Jest to naturalny proces, który kształtuje całe ekosystemy dolin rzecznych. Bez nich nie można mówić o lasach łęgowych, w ogóle o łąkach. One wymagają naturalności w dolinie rzecznej, czyli tego, aby były zalewane wodami wezbraniowymi. Wezbrania odświeżają starorzecza. Właściwie powinny być nazywane paleomeandrami, bo to dawne meandry rzeki. Dzisiaj tylko w międzywalu są one nadal utrzymywane przez rzekę, ale nie tak jak dawniej. Nurt główny jest ustabilizowany i rzeka nie ma możliwości meandrowania. Zwierzęta żyjące na terenach zalewowych potrafią się przystosować do wezbrań, oczywiście część z nich ginie, ale takie są prawa natury. Dla przyrody nie jest to tragedia tylko naturalny proces ewolucyjny, któremu podlegają wszystkie organizmy.

ZP: Dużo mówi się o tym, że to bobry są winne pękaniu wałów, a lasy uniemożliwiają prowadzenie gospodarki przeciwpowodziowej. Inni twierdzą, że winny jest rząd, jest jeszcze inni obarczają samorządy. Zatem gdzie i jak szukać źródeł odpowiedzialności za sprawy związane z powodzią?

AR: Powódź jest tam, gdzie wezbranie czyni szkody w mieniu człowieka, a nawet jemu zagraża. Moim zadaniem samoprzyczyniamy się do własnych tragedii. Lokujemy swoje mienie tak, że może być zniszczone przez wezbraną rzekę. Gdzie leży wina? Najistotniejsza wina

to lekceważenie podstawowych zasad w gospodarce przestrzennej. W tym wypadku są winni politycy, bo nie stworzyli dostatecznych podstaw prawnych, aby nas chronić przed powodzią. Sądzę, że podstawy prawne powinny chronić nas przed naszym nierozważnym myśleniem, może brakiem wyobraźni. Stawiamy domy, bo tańszy grunt, sprzedajemy grunt w terenie zalewowym, bo chcemy mieć dobry zysk, a tereny pod zabudowę są najdroższe. Uważam że jest to egoizm. Później wszyscy ci, którzy są roztropni i nie zamiesza na

terenach zalewowych, muszą z własnych podatków ciągle płacić odszkodowania dla tych „cwanych” lub nieroztropnych. Zamiast wybudować lub wyremontować drogę przeznaczymy nasze pieniądze na odszkodowania. Przecież odszkodowania to nieudowne pieniądze od polityków, tak łatwo obiecywane, ale to nasze wypracowane w codziennym trudzie podatki. Jak jest niezadowolony, to stara komunistyczna zasada mówi, że należy znaleźć wroga na którego się to zwali i ludzie będą zadowoleni, bo to te bobry, drzewa i ekolodzy są winni. Wystarczy trochę pomyśleć, aby to zrozumieć.

ZP: Powszechnie mówi się, że przyroda dużej rzeki jest zagrożona przez ewentualne działania melioracyjne i przeciwpowodziowe. Jednocześnie powódź zagrażają mieszkańcom i gospodarce kraju. Czy jest optymalne wyjście, aby natura i człowiek były usatysfakcjonowane?

AR: No to nieodkrycie ostatnich lat, ale proces który zaczął się już dawno w wielu krajach. Ułuda jest, że możemy zabudować dolinę rzeczna i zabezpieczyć nasze mienie w tym terenie przed powodzią. Nie udało się to największym potęgą gospodarczym świata. Pamiętamy powódź w USA nad Missisipi, wiemy co może Ren w Niemczech czy Holandii, widzimy co się dzieje we Francji czy Anglii. W Holandii wyburza się całe dzielnice miast powstałe w dolinie Renu, aby odbudować tzw „zieloną rzekę”. Jest olbrzymi program odbudowy terenów zalewowych nad Renem, czy Łabą. Droga jest znana, nikt dzisiaj nie buduje kolejnych stopni wodnych jak u nas w Rzeczycy. One nie przynoszą ulgi w powodziach, a w przypadku katastrofy zabijają ludzi. Droga to taka jak w okolicach Tarchalic, gdzie wydarzyła się tragedia w 1997 roku i wał został przerwany. Dzisiaj z inicjatywy organizacji ekologicznych (WWF i Fundacja Partnerstwo Doliny Środkowej Odry) przy wsparciu samorządów i instytucji rządowych i samorządowych projektowane jest tu odsunięcie obwałowań od rzeki. Hasło miejsce dla rzeki to jest rozwiązanie, zabudowa hydrotechniczna tam gdzie jest to konieczne z uwagi na zabudowę lub zagrożenie życia ludzi. Nie tak gdzie rzeka może wylać się bez szkody dla budynków, infrastruktury czy życia ludzi. Wysokość wałów ma swoje granice, a czy przy tych wyremontowanych i podwyższonych wałach możemy zagwarantować, że nie będzie tak dużych opadów, że wał zostanie zniszczony. Co wówczas, znowu winne bobry, drzewa i ekolodzy?

ZP: Co należałoby zrobić, aby takie rozwiązanie wdrożyć? Od czego zacząć?

AR: Od czego zacząć? Od uświadomienia sobie prawdy. Nie ma cudownych rozwiązań i zabezpieczeń. Jak mieszkam w terenie zalewowym, to muszę liczyć się z powodzią i być na nią przygotowany. Musimy żądać jako obywatele i podatnicy, aby nie marnowano naszych pieniędzy na pseudo działania. Nie powinniśmy głośować na polityków którzy doprowadzają do takich sytuacji jak na Kazanowie we Wrocławiu. Dla mnie to wyrachowani cynicy nieszanujący naszych pieniędzy. Żał mi ludzi, którzy ponieśli straty lub czuli się zagrożeni zalaniem. Tym bardziej jest mi ich żal, że cwaniacy kierując ich pretensje w stronę jak najdalej od siebie. Dobrze do tego celu teraz okazały się bobry, nadal dobre są drzewa i ekolodzy. W Zaborowie na zabranie byłem ja winny, bo ktoś sprowadził bobry nad Odrę, a ja byłem pod ręką. Więc wylano na mnie pomyje. Trudno, logiczne myślenie w takich sytuacjach jest luksusem. Musimy zdać sobie sprawę, że każde urządzenie techniczne może ulec awarii, a takim jest wał przeciwpowodziowy. Zobaczmy gdzie były teraz największe straty. Tam gdzie powstały całe miasta tuż za wałem (Sandomierz), a nie tam gdzie nasi przodkowie wybudowali stare

miasta (Ilewobrzeżny Sandomierz). Może warto wspólnie działać, aby nie zajmować terenów zagrożonych powodzią, może warto żądać od polityków, aby nas reprezentowali, a nie swoje partie i kumpli sprzedających tereny i mieszkania w terenach zalewowych. Może warto po prostu być normalnym.

ZP: W jaki sposób według Pana Lokalna Strategia Rozwoju Krainy Łęgów Odrzańskich mogłaby wpłynąć na zrównoważone działania zapobiegające skutkom powodzi, jednocześnie zachowując unikatowy obszar Łęgów?

AR: Takie działania są podejmowane w dolinie Odry, a Lokalna Strategia Rozwoju Krainy Łęgów Odrzańskich może działać wiele dobrego. Myślę, że głównie poprzez kreowanie postaw (czyli wpływanie na świadomość) jak również wspieranie działań sprzyjających zmniejszaniu strat powodziowych. Zachęcanie do przedsiębiorczości wiejskiej takiej jak w Przyborowie, gdzie rzeka to miejsce warte pokazania z pozycji kajaka, czy Więtszyce gdzie łągi są częścią rozwoju wsi. Świadomość normalności w wylewach prowadzi do konkluzji - nie walczmy z rzeką ale się dostosujmy do jej życia, w tym widzę wielką rolę Lokalnych Grup Działania. Dawniej, ale też i obecnie, obszary wiejskie żyły w ścisłej łączności z naturą. Pamiętam jeszcze czas gdy kościło się łąki przed św. Janem aby zdążyć zebrać siano przed zalaniem. Każdy wiedział, że tak trzeba

bo przyjdzie woda, którą traktowaliśmy normalnie. Dzisiaj ta łączność z naturą kreowana jest nie przez bezpośredni kontakt, ale przez media. Myślę, że LEADER mógłby zadbać również o tę tradycyjną wieś mieszkańców terenów wiejskich z naturą, bo to dawało dużo dobrego i świadczyło o tradycji a mogło by przywrócić właściwe podejście do wezbrań i przygotować mieszkańców na ewentualne skutki powodzi.

ZP: Czy jest w planach tworzenie polderów zalewowych, tak aby maksymalnie ograniczyć negatywne skutki takich powodzi jak w ostatnich tygodniach?

AR: Po powodzi w 1997 roku z Piotrkim Nieznańskim z WWF zajrzeliśmy do Programu dla Odry 2006. Dowiedzieliśmy się, że między Brzegiem Dolnym a Głogowem zaplanowano przynajmniej dwa poldery przeciwpowodziowe. Zajrzeliśmy w ten teren i okazało się, że tuż po tej strasznej powodzi na polderze pod Jemielnem powstała potężna ferma indyków. Zaczęliśmy wówczas starania, aby przynajmniej w okolicach Tarchalic nic nie przeszkodziło w zapewnieniu bezpieczeństwa. Tam wał to kruszyna w stosunku do sily rzeki. Po wielu latach dzisiaj jest projektowane odsunięcie obwałowań od rzeki. Obecnie wspiera je wiele instytucji. Mam nadzieję, że to jest przełom we wspólnym działaniu na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego.

ZP: Czy według Pana takie kataklizmy będą coraz częściej nawiedzać nasz region? Jeśli tak, to jak mamy się do nich przygotować?

AR: Mamy w tym roku druga powódź tysiąclecia, więc odpowiedź na to pytanie już jest zweryfikowana w sposób naturalny. Nikt nie potrafi przewidzieć, co będzie w najbliższym czasie. Możemy tylko się domyślać. Wyraźna zmiana klimatu sugeruje, że znajdujemy się w okresie dużych zamian i to na skalę globalną. Przygotowanie się w sposób kompletny i całkowicie zabezpieczający przez zagrożeniami jest niemożliwe. Możemy tylko zminimalizować straty. Musimy zmienić sposób traktowania środowiska, mniej egoizmu więcej zrównoważonego rozwoju, więcej szanowania praw przyrody. Jan Paweł II daje nam wiele wskazówek w tym zakresie, skorzystajmy z nich.

ZP: Dziękuję bardzo za rozmowę

O tym jak wygląda kwestia zabezpieczeń na rzece Odrze oraz dlaczego mieszkańcy nadodrzańskich miejscowości nadal nie mogą do końca czuć się bezpiecznie rozmawiam z Panem **Krzysztofem Kitowskim** - Dyrektorem ds. Eksploatacji i Ochrony Przeciwpowodziowej w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Zbigniew Posacki: Czy na Odrze nastąpiły ważne hydrotechniczne zmiany po powodzi w 1997r, które wpłynęły na skalę zniszczeń w tegorocznej powodzi?

Krzysztof Kitowski: Na skalę zniszczeń w dolinie Odry podczas powodzi 2010 roku wpłynęły różne elementy. Jednym z nich i to bardzo istotnie ograniczającym zagrożenie powodziowe były obiekty hydrotechniczne. Warunkiem jest ich prawidłowa eksploatacja i dobry stan techniczny. Intensywność i długość opadów atmosferycznych w dorzeczu Odry była mniejsza niż w dorzeczu Wisły, co spowodowało zagrożenie powodziowe na mniejszą skalę, np. w porównaniu z rokiem 1997. Rozkład przestrzenny opadów był bardzo korzystny. Obfite opady wystąpiły w dorzeczu górnej Odry i jej prawostronnych dopływach, a o wiele mniejsze opady zanotowano na górskich, lewostronnych dopływach rzeki Odry. Przy odpowiedniej prognozie i doświadczeniu administratorów tych obiektów można było optymalnie prowadzić gospodarkę wodną (również na zbiornikach czeskich). W przypadku zbiorników retencyjnych wypracowano ponadnormatywną pojemność powodziową, co umożliwiło gromadzenie wody, maksymalne zmniejszenie odpływów, a tym samym odciążenie fali powodziowej Odry w czasie kulminacji.

Od 1997 roku podjęto szereg działań oraz zrealizowano szereg inwestycji hydrotechnicznych, które przyczyniły się do zmniejszenia strat. Do ważniejszych należą:

- modernizacja węzła wodnego w Raciborzu wraz z wybudowaniem na Odrze powyżej Raciborza – polderu Buków o pojemności 50 mln m³,
- zakończenie budowy zbiorników Topola i Kozielnio na Nysie Kłodzkiej, zbiornika Sosnówka w zlewni Bobru, wybudowanie zbiorników małej retencji na mniejszych ciekach oraz zwiększenie o 70 mln m³ stałej rezerwy powodziowej na zbiornikach Otmuchów i Nysa
- modernizacja i zwiększenie przepustowości węzła wodnego w Kędzierzynie – Koźlu,
- modernizacja i zwiększenie przepustowości Opolskiego Węzła Wodnego
- częściowe zabezpieczenie Brzegu Opolskiego i miejscowości wzdłuż prawostronnej doliny Odry poprzez zmodernizowanie 25 km obwałowań od ujścia Stobrawy do m. Lipki,
- wykonanie remontów lub modernizacji wielu jazów i śluz odrzańskich,
- w ramach Wrocławskiego Węzła Wodnego zmodernizowanie jazu Szczytniki i Bartoszowice oraz zmodernizowanie obwałowań chroniących osiedle Karłowice, Biskupin, Zalesie i Zacisze, Zakładu Uzdantiania Wody na Mokrym Dworze oraz wybudowanie nowego obwałowania na wysokości miejscowości Siechnice-Groblice chroniącego te miejscowości oraz inne w gminie Święta Katarzyna, wschodnie osiedla Wrocławia (Radwanice, Księżę Mate, Księżę Wielkie, Brochów oraz rejon ul. Krakowskiej i Traugutta)

Bardzo istotną rolę w zwiększaniu retencji powodziowej i ograniczeniu zniszczeń powodziowych miało wykorzystanie polderów odrzańskich,

które też są obiektami hydrotechnicznymi. Uważam również, że symbolem powodzi 2010 roku na Odrze jest obrona obwałowań przed przetrzymaniem lub przelaniem się wód, co pozwoliło uchronić wiele terenów zurbanizowanych przed zalaniem. Uznaniem za ten wysiłek należy się mieszkańcom zagrożonych terenów, wojsku, policji, straży pożarnej oraz służbom wodnym i kryzysowym. Uwidoczniło to jednak w jak słabej kondycji są wały przeciwpowodziowe i jak iluzoryczne jest to zabezpieczenie.

ZP: Jakie optymalne rozwiązania proponuje Pan przeprowadzić w infrastrukturze przeciwpowodziowej i kto powinien zająć się ich realizacją?

KK: Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego nie sprowadza się tylko do rozwoju infrastruktury hydrotechnicznej. Moim zdaniem ona jest ważna i bardzo często jest jedynym rozwiązaniem dla ochrony terenów zurbanizowanych. Nie ma możliwości masowego wysiedlenia z terenów zagrożonych powodzią mieszkańców Opola, Brzegu, Olawy, Wrocławia czy Głogowa wraz z towarzyszącymi obiektami kultury, zabytkami, zakładami pracy itd. Podobnie jest na terenach górskich, gdzie bardzo często jedyną możliwością osiedlenia się są doliny rzek. Takie obszary należy chronić wszystkim możliwymi sposobami, biorąc pod uwagę rachunek ekonomiczny i zdrowy rozsądek. Należy stosować wszystkie praktykowane na świecie środki ochrony przeciwpowodziowej, takie jak: wielozadaniowe zbiorniki retencyjne, zbiorniki suche, zbiorniki do przetrzymywania wód opadowych z terenów zurbanizowanych, poldery zalewowe, zwiększanie retencji zlewniowej poprzez odpowiednią kulturę agrarną i leśną, gdzie jest to możliwe odsuwanie obwałowań, budowanie nowych obwałowań i murów oporowych, regulacja rzek, kanały ulgi, bramy przeciwpowodziowe, osłona hydrometeorologiczna wraz z doskonaleniem prognoz, edukacja, skuteczne ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym, odpowiedni system prawny i organizacyjny gospodarki wodnej. Wszystkie te działania, zgodnie z Dyrektywą powodziową przyjętą przez kraje członkowskie Unii Europejskiej powinny uwzględniać koszty oraz korzyści tych działań, zasięg powodzi, trasy przejścia fali powodziowej oraz obszary o potencjalnej retencji wód powodziowych, cele środowiskowe, ochronę przyrody i gospodarowanie wodami, formę użytkowania gruntów, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, żeglugę i infrastrukturę portową, prognozowanie powodzi i systemy wczesnego ostrzegania, infrastrukturę krytyczną w rozumieniu ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz zmiany klimatyczne. Moim zdaniem realizacja tych zadań musi być koordynowana w układzie dorzecza. Zgodnie z obowiązującym prawem ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Inwestycje przeciwpowodziowe ze względu na interes społeczny i duże koszty musi finansować budżet Państwa przy wsparciu samorządów. Administratorzy lub właściciele urządzeń wodnych muszą zapewnić ich obsługę, bezpieczeństwo oraz jego właściwe funkcjonowanie, a w kosztach utrzymania urządzeń wodnych uczestniczyć powinien ten kto odnosi z nich korzyści.

ZP: Czego nie powinno się robić na Odrze i terenach przyległych do rzeki?

KK: W dolinie rzeki można wyróżnić koryto rzeki, dolinę nieobwałowaną lub obwałowaną z międzycwałem. Obszary te mają różny status i związane z tym nakazy i zakazy postępowania. Odra dzieli się na część skanalizowaną od Koźla do Brzegu Dolnego oraz swobodnie płynącą od Brzegu Dolnego do ujścia. Zakres niezbędnych prac utrzymaniowych czy inwestycyjnych jest różny. 24 stopnie wodne na Odrze skanalizowanej wymagają ponoszenia ogromnych kosztów na ich eksploatację, konserwację oraz remonty w celu zachowania ich funkcji. Zarządcy obiektu za użytkowanie niezgodnie z przeznaczeniem lub brak zapewnienia bezpieczeństwa obiektu grozi w ostateczności kara pozbawienia wolności do 1 roku. Także jako administrator rzeki Odry jesteśmy zobowiązani przepisami

do utrzymania jej w takim stanie aby zapewnić swobodny spływ wód powodziowych i lodów. W tym celu musimy również prowadzić prace związane z usuwaniem szkód powodziowych w zabudowie hydrotechnicznej i regulacyjnej Odry, zapewniającej bezpieczeństwo tych obiektów oraz bezpieczeństwo ludzi i mienia na terenach przyległych. Prace te muszą być prowadzone zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska.

Na obszarach przyległych do rzeki Odry wyróżnia się **obszary bezpośredniego zagrożenia powodziowego**. Jest to teren pomiędzy linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem lub strefa przepływu wezbrań powodziowych na obszarze nieobwałowanym doliny rzeki wprowadzona do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Na obszarach tych zabrania się wykonywania szeregów robót czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią lub zanieczyścić wody, m.in. wznoszenia obiektów budowlanych, sadzenia drzew i krzewów, zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów, ścieków, odchodów, środków chemicznych. W uzasadnionych przypadkach jeżeli to nie utrudnia ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może w drodze decyzji administracyjnej zwolnić z niektórych zakazów. Teren zagrożony zalaniem w przypadku przelania się lub przzerwania obwałowania jest **obszarem potencjalnego zagrożenia powodziowego**. Na tych obszarach nie ma ograniczeń. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może wprowadzić zakazy w drodze aktu prawa miejscowego uzasadniając to względami bezpieczeństwa ludzi i mienia. Zakazy takie są trudne do wprowadzenia ponieważ z tego tytułu należałoby ponosić koszty związane z utratą wartości mienia na tych terenach. Również dla zachowania szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zabrania się przejeżdżania przez nie i po nich za wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych, rozkopywania, wbijania słupów, uszkodzania darniny, zabrania się uprawy gruntu, sadzenia drzew i krzewów na wałach i w odległości nie mniejszej niż 3 metry oraz wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów i rowów w odległości 50 m od stopy wału po stronie odpowietrznej. W drodze decyzji administracyjnej marszałek województwa może zwolnić z niektórych zakazów. Około 95% obwałowań odrzańskich znajduje się w administracji Wojewódzkich Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych

ZP: Czy intencją rozwiązań technicznych jest przyjazność dla środowiska?

KK: Budowa obiektów hydrotechnicznych i zabezpieczeń przeciwpowodziowych musi uwzględniać przepisy ochrony środowiska. Jest to na pewno utrudnienie w ich wykonywaniu i utrzymaniu. Obiekty takie ingerują w środowisko ale można i trzeba te problemy pogodzić w interesie bezpieczeństwa ludzi z zachowaniem wymogów ochrony środowiska. Pragnę przypomnieć, że na nie naturalnej i silnie antropogenicznie przekształconej rzece Odry funkcjonują obszary natura 2000. Takie obszary istnieją również na krytykowanych przez przyrodników zbiornikach retencyjnych. Zbiorniki te również kształtują zasoby wodne, wyrównują odpływy w okresie niżówek. To również możliwość pozyskania czystej energii.

ZP: Z tego co mi wiadomo Opole potrafiło wykorzystać nauczkę po powodzi w 1997r i w tym roku Odra w mieście nie wylała. Dlaczego w innych miejscach kraju tak opornie postępuje budowa zabezpieczeń przeciwpowodziowych?

KK: Pomimo wielu problemów, kosztem dużych nakładów finansowych, mobilizacji RZGW we Wrocławiu, WZMiUW w Opolu oraz świadomości i przychylności miejscowych władz w tym mieszkańców Opola – kompleksowe zabezpieczenia przeciwpowodziowe Opola zostały zrealizowane. Tam również jest jeszcze parę rzeczy do zrobienia np. polder Dąbrowka-Opole powyżej Opola lub udrożnienie doliny Odry poniżej Opola. Uważam również, że poza nie zasługującym na taki rozgłos przypadkiem Kozanowa, Wrocław także obronił się przed powodzią 2010 roku. W innych miejscach brakuje wytrwałości, integracji środowisk w realizacji założonych planów oraz co bardzo ważne środków finansowych na ich realizację. W 1998 roku z inspiracji RZGW we Wrocławiu powstała dokumentacja pt.: „Generalna strategia ochrony przed powodzią

dorzecza górnej i środkowej Odry po wielkiej powodzi lipcowej 1997 roku". Opolanie ją wdrożyli ale wiele koncepcji tam zawartych nadal nie doczekało się kompleksowej realizacji. Na przykład dokończenia wymaga modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego czy budowa zbiornika Racibórz

ZP: Wiele jest nadziei pokładanych w budowie zbiornika na Odrze w Raciborzu. Co zmieniłaby budowa tego zbiornika retencyjnego? Jak kosztowne jest to rozwiązanie i za ile lat mogłoby powstać?

KK: Plany budowy tego zbiornika sięgają jeszcze XIX wieku. Opracowane na zlecenie RZGW we Wrocławiu „Studium wykonalności dla zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz na rzece Odrze” zakłada budowę suchego zbiornika przeciwpowodziowego o pojemności 185 mln m³. Obliczenia hydrauliczne wykazały jego wpływ na obniżenie fali wezbraniowej na całym odcinku Odry od Raciborza do Wrocławia włącznie. Ten wpływ będzie uzależniony od przyjętej gospodarki wodnej na zbiorniku. To jest kwestia przyjęcia takich rozwiązań eksploatacyjnych, które zmniejszą zagrożenie powodziowe poniżej zbiornika, a jednocześnie umożliwią zasilanie naturalnych rozlewisk w dolinie rzeki Odry. Ten kompromis musi być jednak optymalny finansowo. Inwestorem tego zbiornika jest RZGW w Gliwicach. Z tego co wiem jego koszt szacowany jest na ok. 1 mld złotych. W tym koszcie znaczny udział mają przesiedlenia wsi Ligota Tworkowska i Nieboczowy (m.in. ich protesty opóźniają realizację tego zbiornika) ale również aspekty środowiskowe. Termin jego wybudowania przesuwają się i planowany jest na 2015 rok.

ZP: Czy widzi Pan jakieś optymalne rozwiązanie, żeby chronić przed powodzią zurbanizowane tereny i jednocześnie nie zaburzać ekosystemu?

KK: Nie ma optymalnego rozwiązania w ujęciu globalnym. Ochrona przed powodzią za każdym razem wymaga zintegrowanego podejścia w skali dorzecza. Działania w jednym miejscu zlewni mogą wpływać pozytywnie lub negatywnie na bezpieczeństwo powodziowe terenów położonych poniżej. Wymaga poszanowania interesów wszystkich stron i środowisk oraz woli osiągnięcia kompromisu w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań. Należy jednak zauważyć, o czym wspominałem wcześniej, że w hydrotechnice obowiązują odpowiednie normy i przepisy, a za ich nie przestrzeganie grożą konsekwencje. Ludzie mają prawo pytać i wymagać od administratorów cieków i urządzeń wodnych zagwarantowania rozsądnej ochrony przed powodzią. Rozwiązanie jest bardzo proste, a jednocześnie bardzo trudne – trzeba chronić przed powodzią ludzi na terenach zurbanizowanych oraz dbać o ochronę ekosystemów ale przypominam, że w czasie powodzi ulegają degradacji także ekosystemy na które nadmiar wody działa niekorzystnie.

ZP: Jaką Pan widzi rolę grupy Partnerskiej Krainy Łęgów Odrzańskich w kształtowaniu polityki przeciwpowodziowej na Dolnym Śląsku?

KK: W kształtowaniu polityki przeciwpowodziowej jest miejsce dla wszystkich środowisk społecznych i zawodowych. Należy edukować społeczeństwo, docierać i szanować zwolenników odmiennych opcji oraz popierać skuteczne rozwiązania. Takie podejście powinna integrować i wymuszać Dyrektywa powodziowa, która podkreśla, że powodzie mogą powodować ofiary śmiertelne, wysiedlenia ludzi i szkody w środowisku naturalnym, poważnie hamować rozwój gospodarczy. Powodzie należą do zjawisk naturalnych, którym nie sposób zapobiec. Niemniej niektóre działania człowieka (przyrost zabudowy mieszkaniowej i wzrost majątku na obszarach zalewowych, obniżenie naturalnego potencjału retencyjnego gleby) i zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia prawdopodobieństwa występowania powodzi oraz zaostrzenia ich negatywnych skutków. Ograniczenie ryzyka wystąpienia negatywnych skutków związanych z powodzią jest wykonalne i pożądane, a środki na rzecz ograniczenia ryzyka powinny być realizowane na poziomie lokalnym i koordynowane na obszarze dorzecza, w tym na obszarach międzynarodowych.

Wielka woda opadła i miejmy nadzieję że już nie powróci. Czy na dzień dzisiejszy są oszacowane straty związane z powodzią?

Czy kolejne rządy Polski mogły zrobić więcej w kwestii ograniczenia skutków powodzi oraz jakie działania powinny zostać podjęte abyśmy czuli się bezpiecznie, rozmawiam z Posłem na Sejm VI kadencji Panem Markiem Aleksandrem Skorupą.

Od 1990r do 2007r pełnił funkcję burmistrza Brzegu Dolnego, który doświadczył powódź w 1997r.

W sensie ogólnym tak. Ale jako praktyk odbudowy po powodzi w 1997 roku, mogę powiedzieć, że będą one przesadzone lub uwzględniające odbudowę i modernizację, a nie tylko realne straty często zdekapitalizowanego mienia. W tym przesadzeniu może nie ma nawet nic złego, gdyż wszyscy dążymy aby było lepiej. Tu jeszcze uwaga ogólna poszkodowanymi, oprócz osób indywidualnych (mienie prywatne), są samorządy gminne oraz, w zakresie dróg i obiektów zabezpieczenia powodziowego, samorządy powiatowe i wojewódzkie i przede wszystkim Skarb Państwa.

Jeden z posłów, z małej gminy wiejskiej województwa lubelskiego, określił straty w swojej gminie na 500 mln, co jest zupełną przesadą, bo w gminie Brzeg Dolny, gdzie byłem burmistrzem, w powodzi 1997 roku, która dotknęła około 2000 mieszkańców, straty były rzędu 30 mln zł.

Niemcy po powodzi wydali kilkaset mln euro, przez co ograniczyli praktycznie do minimum straty. Dziś wiemy, że ta powódź kosztowała nas mniej więcej tyle samo, a problem nadal zostaje nierozwiązany. Dlaczego u nas politycy nie wzięli przykładu z naszych zachodnich sąsiadów?

Najprościej ujmując z tych samych powodów, dla których większość mienia popowodziowych strat była nieubezpieczona. Jesteśmy jeszcze biednym krajem, wprawdzie na dorobku, ale z wieloma potrzebami, które musimy realizować pilnie.

W latach osiemdziesiątych Kalifornię dotknęło wielkie trzęsienie ziemi, straty były naprawdę ogromne, ale dla Kalifornii był to „złoty okres” wielkich inwestycji, intensywnego rozwoju gospodarczego, finansowanego z ubezpieczeń, czyli płacili za to firmy ubezpieczeniowe. Słyszałem, że gminy amerykańskie wydają na ubezpieczenia nawet 70% swoich budżetów rocznych, podobnie jest z Amerykanami, którzy sami się mocno ubezpieczają.

Mówię o tym mając świadomość, że na razie na, to nas nie stać – Polaków i naszych gmin oraz państwa.

Proszę zauważyć dziwną prawidłowość, praktycznie każdy Polak ma ubezpieczenie komunikacyjne, a tylko niektórzy ubezpieczają domy, z zupełnie nieliczni swoje zdrowie.

Zapewne pamięta Pan powódź w 1997r. Z całą pewnością powódź tegoroczna również była ważnym przedmiotem Pana zainteresowania? Czy w trakcie tego roku podejmował pan działania pomagające mieszkańcom w minimalizowaniu skutków powodzi?

Tak, ale pewno Pana zaskoczę, bo wiedza o tym co teraz powiem jest nieświadoma przez opinię publiczną. W rejonie „Krainy Łęgów Odrzańskich” dwa podstawowe zadania inwestycji wodnych, mające już kilkudziesięcioletnią historię, to budowa stopnia wodnego w Malczycach i zabezpieczenie podmywanego (erozji fundamentów) stopnia Wały Śląskie (Podobny problem to tama we Włocławku i budowa kolejnego stopnia na Wiśle). Obie te inwestycje, co kontroluję na bieżąco, są realizowane, ale ilość niezbędnych środków budżetowych wynosi około 30% potrzeb rocznych, przez co inwestycje te wydłużają się w czasie. Żartując, w sensie życzeń „Program dla Odry-2006” powinien się już kilka lat temu zakończyć.

Również istotny z naszego punktu widzenia - zabezpieczenia przeciwpowodziowego Wrocławia i okolic - plan budowy zbiornika „Racibórz” realizowany jest w podobnych warunkach, wieloletnich opóźnień wynikających z możliwości finansowych państwa, ale również nieproporcjonalnych oczekiwań finansowych właścicieli gruntów w tamtym rejonie.

Mieszkańcy Krainy Łęgów Odrzańskich przeżyli powódź w 1997r. Czy uważa Pan że od tamtej pory rząd i parlament Polski w tak długim okresie czasu zrobił wystarczająco dużo, aby zmniejszyć skutki wylewów dużych rzek?

Jeśli chodzi o zmniejszenie skutków wylewów wielkich rzek, to nawet specjaliści mają wątpliwości w jakim stopniu jest to możliwe. Im lepsze zabezpieczenie np. wyższe wały, w tym wprawdzie radsze, ale większe katastrofy powodziowe. W roku 1997 woda przelała się ponad wałami, a w Sandomierzu, Świniarach, czy Wilczkowie woda wdarła się w wyniku przerwania wałów. A niektórzy specjaliści mówią, że może to uratowało Warszawę, czy Płock.

Przez te 13 lat jak największy postęp nastąpił w przekazie informacji, dzięki czemu mieszkańcy mieli czas na przygotowanie się do wielkiej wody. Stan techniczny wałów przeciwpowodziowych to już sprawa instytucji rządowych. Jak Pan poseł ocenia pracę nad infrastrukturą przeciwpowodziową? Kto za to odpowiada?

Zgadzam się, że systemy monitorowania zagrożeń, przekaz informacji, czy w ogóle łączność (w 1997 nie mieliśmy telefonów komórkowych) są na znacznie wyższym poziomie niż 13 lat temu. Podobnie jak znaczna poprawa wyposażenia formacji straży pożarnej – państwowej i ochotniczej, które odegrały w czasie powodzi kluczową rolę.

Jestem pesymistą, że możemy zbudować wały przeciwpowodziowe, w pełni zabezpieczające nas przed powodzią.

W Japonii zagrożonej trzęsieniami ziemi, przy coraz większym zagęszczeniu siedlisk ludzkich i infrastruktury, zabezpiecza się te obiekty w dwóch wariantach:

- pierwszy, bardzo drogi, zwiększający istotnie bezpieczeństwo najważniejszych obiektów np. elektrownie, mosty, wysokie wieżowce itp.
- drugi, bardzo tani, taki że po zdarzeniu się katastrofy można szybko i tanio, odbudować lekkie obiekty (domy prawie samoskładające się).

Pyta Pan kto za to odpowiada. Bezpieczeństwo drogo kosztuje i nie wszystkich na to stać. Zresztą bardzo podobnie jest z decyzją naszych mieszkańców. Najlepiej to obrazuje stan utrzymania i modernizacji systemów melioracji obszarów należących do właścicieli pól.

Czy regulacja zbiorników retencyjnych na dopływach Odry była według Pana optymalna, tak aby nie powodować dodatkowego podnoszenia stanu rzeki?

Myślę, że na to już odpowiedziałem. Nawet wśród specjalistów zdania są skrajnie podzielone, pierwsze to podejście inżynierskie, budować i budować coraz droższe obiekty przeciwpowodziowe, a drugie podejście ekologów, to powrót do naturalnych rzek i wycofanie się na czas zagrożenia i szybki powrót po katastrofie. Proszę zauważyć, że

tak naprawdę, to co powiedziałem, jest podobnie jak w przypadku zabezpieczeń japońskich przed trzęsieniami ziemi.

Woda opadła i odsłoniła ogromne straty mieszkańców jak również uszkodzonych wałów. Dziś już wiemy, że powódź tysiąclecia wcale nie musi być co sto lat i przy takich anomalii pogodowych, może to być kwestia większych opadów przez tydzień. Co teraz trzeba zrobić w pierwszej kolejności, aby mieszkańcy czuli się bezpiecznie?

Tak jak już powiedziałem, trzeba działać aktywnie tj. mieszkańcy, samorządy i państwo, ale nie miejmy złudzeń, że będzie bezpiecznie w przypadku ekstremalnych katastrof. Opiszę to przykładem powodzi w roku 1997 w Brzegu Dolnym. Według poziomu Odry z wodowskazu na wysokości Brzegu Dolnego:

- poziom do 9 metrów powinien być bezpieczny (szkody w tym wypadku byłby czymś zaniedbaniem),
- poziom pomiędzy 9, a 10 metrów to poziom determinacji i szczęścia, że nie przerwie wału jak w Sandomierzu. Za to możemy odpowiadać, ale nie do końca,
- natomiast poziom powyżej 10 metrów to poziom beznadziei, przy takiej fali - blisko trzy dobowej, niezależny od naszych starań.

W roku 1997 poziom 10,3 m do 10,7 m był przez dwie doby i przelało się ponad wałami, a wkrótce przerwało wał w 3 miejscach. W roku 2010 poziom 9,2 m do 9,60 m był przez trzy doby, dzięki determinacji władz samorządowych i wielkiemu wsparciu mieszkańców, obroniono się, mimo wielu przecieków, przed katastrofą. Była na to szansa i ją wykorzystano pełną determinacją działań.

Czy jest konieczne stworzenie aktów prawnych nadających obowiązek konserwacji i utrzymania wszelkich urządzeń hydrotechnicznych dla samorządów lokalnych oczywiście pod warunkiem, iż w ślad za tym pójdą rządowe pieniądze? Z doświadczenia wiemy, że to samorządy ponoszą w największym stopniu skutki powodzi, organizują akcje przeciwpowodziowe i najlepiej znają sytuację na swoim terenie.

Odpowiadając krótko jest to teoretycznie możliwe. Powinniśmy modyfikować akty prawne. Dbać o infrastrukturę przeciwpowodziową, ale wiem, że każdy z nas tj. osoby indywidualne, gminy czy państwo mają ograniczone możliwości finansowe i dokonują wyboru na co przeznaczyć środki i gdzie działać w trybie zadań najpilniejszych. Myślę, że w miarę bogacenia się naszych mieszkańców, gmin i państwa będzie coraz lepiej, ale nigdy nie zabezpieczymy się przed najbardziej ekstremalnymi i losowymi katastrofami – taka jest natura żywiót.

W trakcie powodzi po raz kolejny okazało się, że przepływ informacji o zagrożeniu jest niezwykle istotny. Jak ocenia Pan dotychczasowy system ostrzegania i informacji? Czy w tym zakresie można coś jeszcze zmienić w skali kraju, województwa, samorządu i sołectwa?

Tak jak już mówiłem, było znacznie lepiej niż w 1997 roku, i nie tylko ze względu na wspomniany postęp techniczny. Myślę, że wszyscy zauważyliśmy, że mieszkańcy i samorządy w dorzeczu Odry poradzi sobie relatywnie lepiej, bo mieli doświadczenie i pamięć o roku 1997. W dorzeczu Wisły było gorzej nawet uwzględniając fakt, że w tym dorzeczu zagrożenia było istotnie wyższe. Myślę, że wszyscy mogliśmy zauważyć, że wyposażenie i przygotowanie do działań straży pożarnej było istotnie lepsze niż w 1997 roku.

W wielu miejscach największym problemem był brak osoby koordynującej działania kryzysowe i podstawowej wiedzy na temat skutecznego zabezpieczania wałów. Czy nie należałoby tutaj poświęcić więcej uwagi w szkolenia, ćwiczenia lub inne formy edukacji?

Myślę, że to się robi. Poziom przygotowania i edukacji jest lepszy niż wcześniej, ale nigdy nie będzie idealny. Jako przykład, z innej strony obrazujący problem, podam fakt, że wszyscy mamy świadomość bliskości zagrożeń komunikacyjnych, każdy z nas był już świadkiem lub uczestnikiem tego typu zdarzeń, zadam przewrotne pytanie - ilu z nas umie profesjonalnie udzielić pierwszej pomocy. Służby: straż pożarna, pogotowie ratunkowe i policja są niewątpliwie lepiej przeszkolone i lepiej wyposażone w sprzęt ratunkowy, ale jednocześnie zagrożeń i wypadków jest więcej. Podam przykład, gdyby obecny stan polskich dróg przenieść do lat 60-70-tych to powiedzielibyśmy, że jest bardzo dobry, ale dla dzisiejszej intensywności ruchu jest daleko niewystarczający, wobec dalszego wzrostu ilości samochodów i tak czeka nas to co w Niemczech, że mimo, że mają dużo lepszy system komunikacyjny i autostrady to pod Berlinem, czy Hanowerem też są wielkie korki.

Co Pan jako poseł robi, aby przeciwdziałać w przyszłości przykrym skutkom powodzi? Jak ma Pan pomysły na ograniczenie strat gospodarczych związanych z wielką wodą?

Mogę obiecać, że jako realista, będę dalej działał, aby „Program dla Odry-2006” został jak najszybciej zrealizowany. Abyśmy dokończyli Wrocławski Węzeł Wodny, stopień wodny w Malczycach i zbiornik „Racibórz”, ale jednocześnie abyśmy pamiętali o stopniu wodnym Wały Śląskie i jego stanie.

Na wkład własny

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności we współpracy ze Stowarzyszeniem LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” jako Lokalną Organizacją Grantową uruchomiły pilotażowy projekt Działaj Lokalnie dla programu Leader (Fundusz).

W ramach funduszu można było sfinansować wyłącznie wkład własny w projekcie złożonym do programu Leader w roku 2009 i 2010. Kwota wnioskowanego wsparcia nie mogła przekroczyć 20% wartości całego przedsięwzięcia, realizowanego w ramach programu Leader i jednocześnie nie przekroczyć kwoty 4 000 pln. Wsparcie w ramach Funduszu nie mogło być łączone z dotacją z innych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (np. Działaj Lokalnie, Równać szanse, Liderzy PAFW).

Aktywność i efektywność działań organizacji pozarządowych finansowanych z Programu Leader w dużej mierze zależy od możliwości dodatkowego wsparcia finansowego na

realizację zaplanowanych działań. Dlatego w ramach Funduszu wspierane będą działania organizacji pozarządowych, które otrzymają dotacje z „Małych projektów” w ramach osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Łączna pula w Pilotażu Funduszu przeznaczona na wsparcie w 2010 roku wynosi 15.000 zł.

Aby otrzymać dotację należało wziąć udział w konkursie prowadzonym przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”. Następnie komisja konkursowa na podstawie dokonanej oceny sporządziła listę rankingową operacji, które w przypadku podpisania umowy w ramach działania „Małe projekty” otrzymają przyznaną dotację. Do konkursu zgłosiły się 5 organizacji aplikując o maksymalną kwotę dotacji. Jedna organizacja wycofała swój wniosek, ze względu na nie podpisanie umowy z UMWD na realizację operacji.

Lista rankingowa ocenionych wniosków „Działaj Lokalnie dla programu Leader (Fundusz)”

Lp	Nazwa organizacji	Tytuł projektu	Liczba pkt	Kwota finansowania
1	Stowarzyszenie Lubiąż	Izba muzealna Straży Pożarnej oraz Centrum Aktywności Lokalnej w Ekomuzeum Cysterskim	135	4000
2	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gospodarczego i kulturalnego sołectwa Kzielów- Młoty „Jezieryca”	„Koniec z nudą na ulicy otwieramy drzwi świetlicy- rozwój i promocja LGD poprzez budowanie zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego”	132	4000
3	Stowarzyszenie Śpiewacze – „Męski Chór Dnia Jednego”	Odrzański Festyn Integracyjny Przyjaźni Narodów	123	4000
4	Stowarzyszenie Wzgórz Wińskich	„Bawmy się razem”	121	3000

Trzeci sektor aktywny w Leaderze

W ostatnim dniu kwietnia zakończony został pierwszy tegoroczny nabór wniosków o przyznanie pomocy finansowej z Programu Leader w ramach działania 4.1/413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Nabór obejmował działania: „Małe projekty”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” oraz „Różnicowanie działalności nierolniczej”. W sumie beneficjenci złożyli 28 wniosków. Jednak tylko w przypadku działania „Małe projekty” wnioskowana kwota wsparcia, przekroczyła wartość przewidzianych środków. Z dostępnych w tym naborze 400 tys. zł beneficjenci złożyli wnioski na 496 tys. Najwięcej wniosków dla tego działania złożyły organizacje pozarządowe bo aż 8, instytucje kultury 6, jednostki samorządu terytorialnego 5, parafie 2 oraz 1 osoba fizyczna.

W dniu 19 maja odbyło się posiedzenie Rady, na którym dokonano merytorycznej oceny pod kątem zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju oraz lokalnymi kryteriami wyboru. Na liście rankingowej wniosków z działania „Małe projekty”, które zostały rekomendowane do finansowania na pierwszych pięciu miejscach znalazły się organizacje z trzeciego sektora. Niewątpliwie jest to powód do zadowolenia, iż organizacje pozarządowe z terenu Krainy Łęgów Odrzańskich wykazują tak dużą aktywność w aplikowaniu o nie najłatwiejsze do pozyskania fundusze na realizację oddolnych inicjatyw z programu Leader.

Na początku czerwca odbyło się ponowne posiedzenie Rady w

związku z wpłynięciem odwołań od pierwotnych decyzji Rady. Wpłynęły 4 odwołania dotyczące oceny punktowej związanej z lokalnymi kryteriami wyboru w działaniu „Małe projekty”. Po ponownej ocenie, Rada w dwóch przypadkach uwzględniła odwołania, więc w tym działaniu 17 wniosków zostało rekomendowanych do finansowania.

Aby wniosek został rekomendowany do finansowania, operacja musiała być zgodna z co najmniej jednym: celem ogólnym i szczegółowym oraz przedsięwzięciem, określonymi w Lokalnej Strategii Rozwoju, a także uzyskać minimum 40% punktów przyznawanych za spełnienie lokalnych kryteriów wyboru. W przypadku działania „Małe projekty” maksymalnie można było uzyskać 16 pkt, tak więc co najmniej 6,4 pkt, aby operacja została rekomendowana do finansowania. W przypadku dwóch pozostałych działań maksymalna ilość pkt to 10 (minimum 4pkt).

Ostateczne decyzje Rady, od których nie przysługuje już odwołanie, zostały przekazane do właściwych Instytucji Wdrażających. Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w przypadku działania „Małe projekty” oraz do Oddziału Regionalnego ARiMR we Wrocławiu w przypadku dwóch pozostałych działań. Zostaną one tam ocenione pod względem formalnym i po pozytywnej ocenie Instytucja Wdrażająca będzie podpisywać umowy na realizację projektów.

Listy rankingowe ocenionych wniosków o przyznanie pomocy w ramach naboru wniosków 4.1/413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” przeprowadzonego w dniach 06-30 kwiecień 2010 r. przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” dla poszczególnych działań:

Lista wniosków zgodnych z LSR i wybranych do finansowania dla działania „Małe Projekty”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt skanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Towarzystwo Turystyki Rowerowej CROSS w Wołowie	„Tarchalicki smok”	13,17	24710,00
2	Stowarzyszenie Lubiąż	„Izba muzealna straży pożarnej oraz Centrum Aktywności Lokalnej w Ekomuzeum Cysterskim w Lubiążu”	12,50	25000,00
3	Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”	„Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego na terenie Szlaku Odry poprzez wykonanie nasadzeń przez społeczność lokalną”	12,19	24616,76
4	Stowarzyszenie Regionalne „Nadodrzański Zakątek”	„Inscenizacje historyczne - „Biesiada Dziadoszan” i Bitwa pod Więszycami”	11,76	21000,00
5	Fundacja Centrum Spotkań i Dialogu Misjonarze Klaretyni	„Wypożyczalnia rowerów Szlaku Odry”	11,76	24850,00
6	Gmina Środa Śląska	„Oznakowanie ścieżek rowerowych północnej części gminy Środa Śląska oraz promocja regionu”	10,18	23100,00
7	Prochowicki Ośrodek Kultury i Sportu	„Biesiada nad Kaczawą u boku Napoleona”	10,00	19040,00
8	Gmina Miękinia	„Pożegnanie lata w Miękinii”	9,75	24672,13
9	PTK Oddział Ziemi Prochowickiej w Prochowicach	„Odbudowa wiaty turystycznej. Remont bazy rekreacji i wypoczynku na Szlaku Doliny Odry”	9,67	14248,67
10	Powiat Wołowski	„Odnowienie wieży Zamku Piastowskiego w Wołowie na potrzeby punktu widokowego”	9,24	24499,84
11	Gminny Ośrodek Kultury w Przedmościu	„Sport, zabawa, integracja- spotkania w gminie Głogów 2010”	8,65	21396,20
12	Centrum Kultury w Rudnej	„Remont świetlicy wiejskiej w Brodowie”	8,00	25000,00
13	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gospodarczego i kulturalnego sołectwa Kzielów- Młoty „Jezieryca”	„Koniec z nudą na ulicy otwieramy drzwi świetlicy- rozwój i promocja LGD poprzez budowanie zintegrowanego, wykształconego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego”	7,94	14000,00
14	Dolnośląski Ośrodek Kultury	„Dożynki gminne w Naborowie”	7,93	24 999,00
15	Samorządowy Ośrodek Kultury w Miękinii	„Remont budynku świetlicy wiejskiej w Mrozowie”	7,71	24999
16	Samorządowy Ośrodek Kultury w Miękinii	„Remont budynku świetlicy wiejskiej w Krępicach”	7,29	24984,25
17	Stowarzyszenie Wzgórz Wińskich	„Bawmy się razem”	6,45	24990,00

SUMA WNISKOWANYCH KWOT

386105,85

Lista wniosków zgodnych z LSR i niewybranych do finansowania dla działania „Małe Projekty”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt uzyskanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Gmina Rudna	„Modernizacja systemu grzewczego świetlicy w m. Rynarcie”	6,08	14070,77
2	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Wawrzyńca	„Remont dachu na zabytkowym kościele parafialnym, najstarszym w Gminie Malczyce w miejscowości Dębice celem zachowania walorów historycznych i kulturowych na Szlaku Odry w Krainie Łęgów Odrzańskich”	5,77	24999,00
3	Gmina Wołów	Doposażenie świetlic wiejskich w wioskach: Garwól, Gliniany, Mojęcice, Petczyn, Stobno	5,76	20655,74
SUMA WNISKOWANYCH KWOT				59725,51

Lista wniosków odrzuconych pod względem zgodności z LSR dla działania „Małe Projekty”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt uzyskanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Michała Archanioła w Olszanach	„Remont i odnowienie zabytkowych organów znajdujących się w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archanioła w Olszanach”	0	25000,00
2	Marek Wieczorek	„Galary na Odrzańskim Szlaku Wodnym”	0	24990,00
SUMA WNISKOWANYCH KWOT				49990,00

Lista wniosków zgodnych z LSR i wybranych do finansowania dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt uzyskanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Winnice Jaworek Sp. z o.o.	Produkcja win gronowych	7,47	200000,00
2	Szymon Roman Grombik	Wypożyczenie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego	6,94	66472,50
3	Barczewska Anna	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	5,22	300000,00
4	Aneta Ilona Matuszak	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych z wyłączeniem motocykli	4,41	83000,00
SUMA WNISKOWANYCH KWOT				649472,50

Lista wniosków zgodnych z LSR i niewybranych do finansowania dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt uzyskanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Kornelia Anna Czekał	Transport drogowy towarów	3,60	24 894,00
SUMA WNISKOWANYCH KWOT				24 894,00

Lista wniosków zgodnych z LSR i niewybranych do finansowania dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Tytuł operacji	Ilość pkt uzyskanych	Wnioskowana kwota pomocy
1	Paweł Wiktor Barczewski	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	5,47	100000,00
SUMA WNISKOWANYCH KWOT				100000,00

Modelowa impreza na greenways

Miło nam poinformować, że decyzją komisji konkursowej, zwycięzcą drugiej edycji konkursu na modelową imprezę ekoturystyczną na Zielonych Szlakach - Greenways w 2010 r. została „Biesiada Dziadoszan w Krainie Łęgów Odrzańskich” organizowana przez Stowarzyszenie Regionalne „Nadodrzański Zakątek” z Wietszyc. Impreza odbędzie się w dniach **12-14.08.2010 r. i dzięki wygranemu konkursowi impreza zostanie dofinansowana kwotą 10.000 zł.**

Biesiada Dziadoszan w Krainie Łęgów Odrzańskich jest imprezą organizowaną po raz trzeci (poprzednie biesiady odbyły się w 2006 i 2009 r.). W 2010 roku organizowana jest w ramach Dni Partnerstwa Lokalnego na Szlaku Odry w miejscowości Wietszyce. Wydarzenie powstało i jest realizowane w ramach Ekomuzeum Dziadoszan, stąd w trakcie wydarzenia organizatorzy skupiają się najbardziej na pokazaniu kultury słowiańskiego plemienia Dziadoszan z wczesnego średniowiecza. Podczas imprezy odbędzie się plener artystyczny, wystawy oraz pokazy średniowiecznych wojów. Drugim ważnym aspektem wydarzenia będą wieki późniejsze, a dokładnie wiek XIV, kiedy to odbyła się bitwa pod Wietszycami. Tej części historii zostanie poświęcona inscenizacja historyczna bitwy.

W związku z partnerskim charakterem wydarzenia w imprezie wezmą udział także dymarze z Tarchalic (Ekomuzeum Dymarki), natomiast wczesne średniowiecze i łuczniczo zaprezentuje Bractwo Świętego Wita z Zakrzowa (Ekomuzeum Zakrzów, Ziemi Średzkiej)

Impreza Ekoturystyczna organizowana jest przez kilka współpracujących ze sobą stowarzyszeń: Stowarzyszenie „Nadodrzański Zakątek” - główny organizator, Bezpieczny Rowerzysta - organizator rajdu rowerowego Głogów - Wietszyce, Stowarzyszenie KAPOK - organizator spływu kajakowego, Stowarzyszenie Twórców Kultury z Lubina - organizator pleneru plastycznego, Bractwo Rycerskie z Kliczkowa - inscenizacja Bitwy pod Wietszycami, Bractwo św. Wita z Zakrzowa - średniowieczny konkurs łuczniczy, Towarzystwo Turystyki Rowerowej CROSS w Wołowie - wytop żelaza z dymarką, LGD Kraina Łęgów Odrzańskich - pomoc techniczna przy organizacji imprezy. W imprezie weźmie udział około 500 osób, 200 rowerzystów, 100 kajakarzy, oraz mieszkańcy Wietszyc i turyści.

Biesiadę przygotowują mieszkańcy Wietszyc, którzy w 2009 roku społecznie wyremontowali świetlicę wiejską, która jest elementem Ekomuzeum Dziadoszan - prezentowana jest w nim wystawa Życie Dziadoszan, a także istnieje sklepik z produktem lokalnym. Impreza organizowana jest z myślą zaprezentowania produktów lokalnych, jak wietszycki dżem z marchwi, pierożki Bożenki, a także walorów przyrodniczych Krainy Łęgów Odrzańskich (prelekcje). Uczestnicy Biesiady otrzymają widokówkę okolicznościową z reprodukcją obrazu „Bitwa pod Wietszycami” oraz będą mogli zakupić legendy wietszyckie napisane przez lokalną poetkę (Jagna z wietszyckiego łęgu, O dwóch braciach z Wietszyc, O tym jak waty przeciwpowodziowe w Wietszycach budowano, Ziemko z wietszyckich bagien).

Kraina Łęgów Odrzańskich Grupą Partnerską 2009!

W dniach 9-11 czerwca w Arłamowie w Bieszczadach odbył się **VII Krajowy Zjazd Grup Partnerskich** - coroczne, najważniejsze wydarzenie dla partnerstw lokalnych zrzeszonych w Krajowej Sieci Grup Partnerskich. Zjazd połączony był z konferencją pt. „Akademia Partnerstwa. Inicjatywy obywatelskie na Zielonych Szlakach”. Jak co roku, Krajowy Zjazd Grup Partnerskich, był okazją do ogłoszenia wyników w konkursie **na najlepszy ubiegłoroczny projekt, animatora i Grupę Partnerską**. Laureaci wybierani są przez głosowanie członków Krajowej Sieci Grup Partnerskich.

Krajowy Zjazd Grup Partnerskich jest corocznym wydarzeniem, na którym spotykają się przedstawiciele Grup Partnerskich zrzeszonych w Sieci wspieranej przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska. Jest to okazja do podsumowania i omówienia działalności Sieci oraz planowania strategii na przyszłość. W ramach Zjazdu ma miejsce także konferencja poświęcona partnerstwu lokalnemu, na którą zapraszani są ciekawi goście zajmujący się tym zagadnieniem. W tym roku konferencja dotyczyła Akademii Partnerstwa - projektu realizowanego przez KSGP od 2009 roku, w ramach którego odbywa się szereg działań związanych z partnerstwem lokalnym, takich, jak badania partnerstw lokalnych w Polsce czy kurs „Akademia Partnerstwa”. Drugim ważnym tematem konferencji były lokalne inicjatywy, jakie realizowane są przez Grupy Partnerskie na ich terenach, w tym szczególnie działania na Zielonych Szlakach „Greenways”.

Bardzo oczekiwanym punktem programu było rozstrzygnięcie konkursu na najlepszą Grupę Partnerską, Animatora Partnerstwa oraz Projekt Roku 2009.

Miło nam poinformować, iż Tytuł Grupy Partnerskiej 2009 otrzymała „Kraina Łęgów Odrzańskich”. Tytuł Animatora Partnerstwa otrzymała Anita Smoląg z Grupy Partnerskiej „Wrzosowa Kraina”, natomiast za najlepszy projekt nagrodzono „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich”. Tytuł Animatora Partnerstwa Roku 2009 otrzymała Anita Smoląg z Grupy Partnerskiej „Wrzosowa Kraina”. Wzruszona laureatka przyznała, że jest nieco zaskoczona otrzymaniem nagrody i że będzie ona dla niej dużą motywacją do aktywności i kontynuowania działań w ramach swojego partnerstwa.

Za najlepszy, zrealizowany w 2009 roku projekt uznano „Sukces w spódnicy czyli Babski Leadership w praktyce” Grupy Partnerskiej „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich”. Projekt dotyczył aktywizacji kobiet na obszarach wiejskich i miał na celu znalezienie nowej, bardziej odpowiadającej współczesnym oczekiwaniom formy Kołom Gospodyń Wiejskich. Więcej na temat zwycięskiego projektu oraz innych, bardzo ciekawych inicjatyw zgłoszonych do konkursu można przeczytać na stronie grupypartnerskie.pl w zakładce „Co robią Grupy Partnerskie” - „Baza projektów”.

Tytuł Grupy Partnerskiej Roku przypadł tym razem „Krainie Łęgów Odrzańskich”. Grupa została nagrodzona za utworzenie Funduszu Dotacyjnego i wsparcie za jego pośrednictwem wielu wartościowych lokalnych inicjatyw oraz dużą efektywność w realizowaniu innych partnerskich programów i inicjatyw. Doceniono również program aktywizujący, jaki Grupa przeprowadziła na swoim terenie w ubiegłym roku, angażując lokalnych liderów.

Jest to niewątpliwym sukcesem naszego Partnerstwa.

Święto Łęgów w Mieście Skarbów

Środa Śląska, 12 września 2010r.

Znamy już miejsce i termin tegorocznej imprezy integracyjnej „Święto Łęgów Odrzańskich”. Decyzją Rady impreza odbędzie się podczas „Święta Wina w Mieście Skarbów” w Środzie Śląskiej w dniu 12 września. Święto Wina odbywa się w Środzie Śląskiej rokrocznie od pięciu lat na miejscowym rynku w historycznym i rzeczywistym centrum w obrębie murów miejskich, wokół zabytkowego zespołu budynków ratuszowych.

Wprawdzie do września jeszcze daleko, jednak prace nad przygotowaniem tegorocznej edycji „Święta wina w mieście skarbów” są już w toku. Dzięki temu już teraz możemy podzielić się garścią informacji organizacyjnych. „Święto Wina w Mieście Skarbów” jest dwudniową imprezą plenerowo-kostiumową, nawiązującą do średniowiecznych tradycji winiarskich i rzemieślniczych na ziemi średzkiej i nie tylko, adresowaną do mieszkańców i gości gminy w wieku od lat 1 do 101.

W pierwszym dniu imprezy stałym punktem programu są spotkania branżowe winiarzy. Towarzyszą im okolicznościowe wystawy w Muzeum Regionalnym. Dla szerokiej publiczności już w sobotę na średzkiej starówce rozpoczynają się kiermasze, pokazy dawnych rzemiosł, pokazy grup rekonstrukcji historycznej, występy artystyczno-folkowe.

Kontynuacja i najważniejsza część obchodów przypada na niedzielę. Z roku na rok coraz większa liczba mieszkańców zakłada kostiumy wzorowane na historycznych, co podkreśla wielowiekowość historii miasta i nadodrzańskiej gminy Środa Śląska.

Program imprezy w wersji roboczej wygląda następująco:

11 września 2010 r.

Warsztaty Winiarskie „Wina Dziwne” z konsultantem winiarskim Tomaszem Prąge-Barczyńskim oraz ciąg dalszy „Programu Sadzenia Winorośli”.

12 września 2010 r.

Monika Gruszczyńska, „Electric Duo”, Kasia & Paula, Robert Makłowicz – pokaz gotowania i konkurs kulinarny, pokazy rycerskie, koncert „Stonehenge”, kabaret „Łowcy.B” i „ABBA revival Dancing Queen”.

Największą nowością i jedną z większych atrakcji drugiego dnia tegorocznej, szóstej edycji, średzkiego Święta Wina będzie III Święto Łęgów Odrzańskich, organizowane we współpracy z Lokalną Grupą Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”.

Konkurencje główne połączone części obu imprez to konkurs strojów historycznych i deptanie winogron (tylko dla mężatek). Ponadto konkurencje „epokowe”: walka na kije na drewnianym pniu, rzut podkową do celu, poszukiwanie Skarbu Średzkiego, ścinanie głów (kapusty), strzelanie z łuku/kuszy, quiz historyczny, konkurs na potrawę plebejską na bazie kaszy, ciągnięcie świni (drewniana beła), trzymanie miecza/topora w wyciągniętej dłoni, Narty Księżca Henryka, nawlekanie igły w rękawicach kolczych, „kręciota”, a także „klasyczne”: siłowanie na rękę, wspinanie się po linie, bieg w workach, przeciąganie liny.

Warunkiem udziału w konkurencjach jest posiadanie przez całą reprezentację strojów historycznych. W prowadzeniu konkurencji pomagać będą m.in. członkowie grup rekonstrukcji historycznej uczestniczący w święcie.

Taka lokalizacja tegorocznego święta będzie niewątpliwą promocją obszaru Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich.

Lider i Inicjatywa Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich

W ramach realizacji programu Leader stowarzyszenie przeprowadziło konkursy na Lidera i Inicjatywę Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich 2009 roku. Celami konkursów jest wyróżnienie aktywnych liderów społeczności lokalnych oraz zaktywizowanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw na rzecz rozwoju własnych miejscowości, w szczególności poprzez tworzenie wspólnych miejsc rekreacji i wypoczynku, kultywowania tradycji i obyczajów lokalnych oraz szeroko pojętej poprawy jakości życia mieszkańców. Oceniane były te działania, które odbyły się na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich”. Do konkursu na inicjatywę można było zgłaszać zarówno organizacje pozarządowe jak i grupy nieformalne.

Do konkursu zostało zgłoszonych 5 liderów i 4 inicjatywy. Po burzliwych obradach komisja konkursowa wyłoniła zwycięzców, jednak wyniki trzymane są mocno w tajemnicy. Wręczenie nagród odbędzie się bowiem podczas corocznej imprezy integracyjnej Partnerstwa „Święto Łęgów Odrzańskich”, która odbędzie się 12 września w Środzie Śląskiej.

Laureaci konkursów oprócz honorowych tytułów Lidera i Inicjatywy Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich 2009,

otrzymają także nagrody w postaci bonu na zakup towarów o wartości 1.000 zł. dla najlepszego lidera oraz 1500zł dla najciekawszej inicjatywy.

Promocja przewodników

Stowarzyszenie LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” wspólnie z Ekobiblioteką (Legnicką Biblioteką Społeczną) w lutym zorganizowało spotkanie z pracownikami Bibliotek Publicznych z terenu Legnicy. Celem spotkania była prezentacja dwóch wydanych przewodników turystycznych. Są to wydawnictwa prezentujące walory Krainy Łęgów Odrzańskich, malowniczego krajobrazu i bogatego w zasoby kulturowe, przyrodnicze oraz historyczne.

Pierwsza pozycja to przewodnik „Szlak Odry w Krainie Łęgów Odrzańskich”, ukazujący obszar Łęgów Odrzańskich, w tym skarby architektury, obszary przyrodnicze, aktywność ludzi, cykliczne wydarzenia, pomysły na najciekawsze – aktywne sposoby poznania tej krainy. Drugą pozycją jest przewodnik pt. „Lubiąż i Tarchalice w Krainie Łęgów Odrzańskich”, w którym przedstawione są walory przyrodnicze dwóch wsi oraz wiele istotnych informacji turystycznych o Lubiążu takich jak: jego dzieje, zabytki, legendy, szlaki rowerowe, ścieżki edukacyjne oraz informacje praktyczne jak np. baza noclegowa. Oczywiście w obu publikacjach nie mogło zabraknąć opisu ekomuzeów.

Po prezentacji multimedialnej przedstawiającej imprezy tematyczne, ekomuzeum cysterskie oraz walory przyrodnicze, Rafał Plezia wręczył na ręce Pani kierownik Sylwii Tekiele pakiet przewodników, z których teraz będą mogli korzystać czytelnicy z Legnicy. Jak podkreśla Prezes stowarzyszenia nie była to jednorazowa akcja promocyjna, bowiem również do innych bibliotek będą przekazywane publikacje prezentujące nasze dziedzictwo lokalne.

Przewodniki są dostępne również w biurze stowarzyszenia w Prochowicach przy Placu Kopernika 6.

Wyjazdowe posiedzenie Rady

W kwietniu posiedzenie Rady Stowarzyszenia LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” odbyło się w Urzędzie Gminy Głogów. Głównym punktem wyjazdowego posiedzenia był wybór nowego przewodniczącego Rady, którym została Mariola Kądziała – reprezentująca Powiat Średzki. Dotychczasowy przewodniczący Tomasz Lechki z powodów osobistych musiał zrezygnować z pełnienia tej funkcji.

Ponadto dokonano wyboru miejsca organizacji Święta Łęgów Odrzańskich, powołano komisje konkursowe do oceny wniosków w ramach funduszu Działaj lokalnie dla Lidera oraz konkursów na lidera i inicjatywę Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich. W skład komisji weszli: Marta Jamontł-Skońis, Barbara Moszczyńska oraz Przemysław Dardas.

Po posiedzeniu Rady część członków złożyła wizytę w partnerskiej LGD „Dolina Baryczy” w Miliczu, gdzie zapoznali się z elektronicznym obiegiem dokumentów, związanych z oceną wniosków w ramach programu Leader. System pozwala na ocenę wniosków z pozycji przeglądarki internetowej po wcześniejszym zalogowaniu się do systemu. W przypadku Lokalnych Grup Działania, do których w trakcie naboru wpływa kilkadziesiąt wniosków, system znacznie ułatwia pracę a także przyspiesza obieg dokumentów. W naszym stowarzyszeniu taki system byłby niewątpliwym ułatwieniem.

Na koniec delegacja zapoznała się z inicjatywami realizowanymi na tym terenie odwiedzając m.in. wieżę widokową przy milickich stawach. Podobne wieże zostały zaprojektowane w ramach pilotażowego programu Leader+ w Krainie Łęgów Odrzańskich w 9 miejscach. Do tej pory żaden samorząd nie podjął starań zbudowania takiej wieży w swojej gminie.

Portal Igdodra.pl już działa

W ramach środków, przeznaczonych na funkcjonowanie LGD oraz z dotacji Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, działa już nowa strona internetowa WWW.LGDODRA.PL. Strona ma charakter portalu internetowego i jest aktualnie najważniejszym narzędziem komunikacji, informacji i promocji w Partnerstwie. Portal ma charakter społecznościowy dla liderów, ekspertów i mieszkańców działających dla Partnerstwa, kreując przy tym tożsamość z regionem Krainy Łęgów Odrzańskich. W portalu jest część informacyjna, w której są zamieszczane źródła finansowania oddolnych działań, wydarzenia, bieżące informacje oraz wiadomości z partnerstwa, jak również poradnictwo w działaniach. Część integracyjna składa się między innymi z bazy liderów, organizacji, a także doradców i animatorów.

Zaplanowano również działania związane z informowaniem o obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju, realizacji LSRu oraz o działalności Lokalnej Grupy Działania. LGD skupiła się na działaniach zapewniających szeroką promocję, informację o aktualnych wydarzeniach (kalendarz imprez), harmonogramem konkursów, aktualnymi naborami wniosków, wzorami wniosków oraz z wynikami związanymi z programem Leader.

W zakładce „Partnerstwo” znajdziemy informacje dotyczące programów związanych z działaniami Partnerstwa jak np.: Czysty biznes, Ekomuzea, Działaj lokalnie, Natura 2000.

Wszystkich zainteresowanych zapraszamy do korzystania z nowego portalu.

Drogi dla Natury

W marcu, w siedzibie Stowarzyszenia LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” odbyło się seminarium warsztatowe, realizowane w ramach projektu „Drogi dla Natury – aleje przydrożne jako korytarze

ekologiczne dla pachnicy dębowej”. Głównym działaniem projektu jest nasadzenie w latach 2010-2011 ok. 30 000 drzew głównie dębów i lip, w miejscach uzgodnionych z zarządcami dróg. Ma to na celu zapewnienie funkcjonowania i przetrwania pachnicy dębowej oraz odtwarzanie i ochronę alei przydrożnych.

Pachnica dębowa jest gatunkiem zagrożonym wyginięciem wskutek utraty siedlisk jakimi są przydrożne aleje, znikające na większości obszaru Polski. Jest to owad długości ok 30mm, którego dorosłe samce przebywając na pniach drzew wydzielają charakterystyczny przyjemny zapach, od którego zresztą powstała nazwa gatunkowa tych owadów. Przydrożne drzewa dodatkowo łagodzą mikroklimat, spowalniają wiatry, sprzyjają opadom, chronią glebę przed erozją a także wpływają na globalny klimat pochłaniając dwutlenek węgla. Ważnym aspektem przy odtwarzaniu alei jest zapewnienie przy tym bezpiecznego transportu samochodowego. Przepisy umożliwiają sadzenie nowych drzew w odległości co najmniej 3m od krawędzi jezdni, oddzielonej często też rowem. Rozwiązaniem jest też w miejscach niebezpiecznych ograniczenie prędkości oraz montowanie barier energochłonnych.

Seminarium przybrało międzynarodowy wymiar, bowiem uczestniczyli w nim również goście z Niemiec, z saskońskiego oddziału Gruene Liga. Wymiana doświadczeń i wspólne pomysły jak podkreślił prowadzący dyskusję dr Piotr Tyszko -Chmielowiec, przyczynią się do współpracy transgranicznej w zakresie ochrony alei. Trwają również uzgodnienia z właściwymi władzami w Polsce i w Niemczech, aby powstała lipowa aleja Radomierzyce-Hagenwerder, była celebracją granicy, która przestała dzielić a zaczęła łączyć dwa narody.

Podczas spotkania okazało się, że jest ogromne zapotrzebowanie na nasadzenia drzew wzdłuż dróg oraz w miejscowościach. Na

spotkanie przybył m.in. Starosta Wołowski Maciej Nejman, który podpisał porozumienie na zapotrzebowanie ponad 4000 drzew. Jak zapewnił jeszcze w tym roku zostanie odtworzona aleja na drodze Lubiąż – Domaszków.

Podczas dyskusji narodziła się idea projektu dotyczącego nasadzeń wzdłuż Szalu Odry i w ważnych strategicznie dla Partnerstwa miejscach. Obecnie prowadzony projekt Drogi dla Natury nie przewiduje bowiem nasadzeń w innych miejscach niż drogi. W kwietniu Fundacja Ekologiczna "Zielona Akcja" po rozeznaniu zapotrzebowania na nowe nasadzenia, złożyła w ramach programu Leader projekt pn "Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego na terenie Szlaku Odry poprzez wykonanie nasadzeń przez społeczność lokalną". Operacja została wysoko oceniona przez Rade LGD i po ocenie formalnej dokonanej przez UMWD, będą dokonywane nasadzenia drzew.

Na zakończeniu seminarium na skwerze przy ul. Wrocławskiej w Prochowicach zostało nasadzone pierwsze drzewo z 30 000 przewidzianych w projekcie. Był to też pierwszy krok do zagospodarowania tego terenu roślinnością charakterystyczną dla Krainy Łęgów Odrzańskich, które planowane jest w tym roku. Projekt obejmujący między innymi Dolny Śląsk realizowany jest na naszym terenie przez Fundację Ekologiczną „Zielona Akcja” oraz Fundację EkoRozwoju.

Natura 2000 w praktyce

W maju w Centrum Spotkań i Dialogu w Krzydlinie Małej, odbyły się warsztaty służące opracowaniu modelu zarządzania obszarami Natura 2000. Warsztaty to kolejny etap projektu „Skuteczne zarządzanie obszarami Natura 2000”, realizowanego przez wrocławskie Centrum Rozwiązań Systemowych wraz z lokalnym partnerem Fundacją Partnerstwo Doliny Odry. Do projektu wybrane zostały dwa pilotażowe obszary, tj. „Łęgi Odrzańskie” oraz „Puszcza Niepotomicka” (woj. małopolskie), w której również odbyły się podobne warsztaty. Celem działań projektowych jest stworzenie takiego modelu zarządzania, który spełniałby w dużej mierze

oczekiwania instytucji wydających decyzje i pozwolenia powiązane z obszarami Natura 2000, ale także pełniłby funkcję informacyjną. Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele kilku oddziałów Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Nadleśnictw, Dolnośląskiej Izby Rolniczej oraz przedstawiciele powiatów i gmin. Głównym prowadzącym warsztaty był Andrzej Ruszlewicz, który jednocześnie udzielał informacji nt. dalszych prac związanych z wdrażaniem tej sieci w Polsce, zwłaszcza na Dolnym Śląsku. Pierwsza część warsztatów składała się z wykładów. W jednym z nich Anna Dubel - kierownik projektu, zaprezentowała m. in. dotychczasowe osiągnięcia projektu, w tym wyniki wywiadów z wybranymi instytucjami oraz wstępny model zarządzania. Ponadto Agnieszka Banrowska przedstawiła tak zwane dobre praktyki – czyli informacje w jaki sposób obszary Natura 2000 zarządzane są w innych państwach Unii Europejskiej. Bardzo ważne okazało się wystąpienie Katarzyny Łapińskiej z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, będącej Naczelnikiem Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000, podczas którego na bieżąco wyjaśniane były pytania i wątpliwości zgłaszane przez uczestników. Część praktyczna warsztatów miała na celu skonsultowanie koncepcji modelu zarządzania obszarami Natura 2000. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z mnogością przepisów prawnych, które na różnych poziomach mogą odnosić się do obszarów naturalnych, a także w drugim dniu – opracowywać zadania ochronne dla wybranych przedmiotów ochrony w łęgach Odrzańskich. Zadanie to było wstępem do opracowywania Planów zadań ochronnych, które dla wybranych obszarów będą tworzone prawdopodobnie jeszcze w tym roku. Niemniej jednak część z wypracowanych zadań, może znaleźć się w tych Planach.

W trakcie warsztatów zorganizowana była wycieczka terenowa w okolice Lubiąża, podczas której uczestnicy zwiedzili klasztor oraz okolice tereny, przyglądając się im pod kątem zarządzania obszarem Natura 2000.

Opinie zebrane od uczestników wskazują, że spotkanie to pozwoliło nie tylko na poszerzenie wiedzy, ale także na zawiązanie współpracy pomiędzy uczestniczącymi instytucjami.

Organizatorzy planują zorganizować kolejne warsztaty we wrześniu, podczas których zostanie zaprezentowany model zarządzania dla obszarów Natura 2000.

(mjs)

Wizyta Animatorów Partnerstw

Przez dwa majowe dni gościliśmy na terenie Krainy Łęgów Odrzańskich animatorów kursu Akademii Partnerstw, którzy oprócz wizyty w ekomuzeach w Dziewinie i Lubiążu, uczestniczyli także w konferencji poświęconej podsumowaniu projektu „Dolnośląska Inicjatywa Kobiet na rzecz integracji społecznej”. W konferencji animatorzy, wzięli aktywny udział, dodając wiele cennych i trafnych uwag do dyskusji związanej z pomysłami. Była to grupa animatorów z różnych zakątków Polski, która przybyła, aby dowiedzieć się o funkcjonowaniu Partnerstwa, zwiedzając przy okazji Ekomuzeum Cysterskie w Lubiążu i Ekomuzeum Osady Rybackiej w Dziewinie.

Na pytanie czy Kraina Łęgów Odrzańskich może na równi rywalizować o turystów z Bieszczadami Przemysław Ołdakowski z Grupy Partnerskiej „Zielone Bieszczady” odpowiedział: *Kraina Łęgów Odrzańskich posiada wiele walorów zarówno kulturowych, historycznych i przyrodniczych na podstawie których można budować produkty turystyczne. Należy zidentyfikować silne punkty kojarzone z tym miejscem, jak na przykład pocysterski klasztor i wokół tego zbudować charakterystyczny czy też unikalny produkt. Dobrym kierunkiem rozwoju w tym przypadku jest na pewno Ekomuzeum Cysterskie realizowane przez Stowarzyszenie Lubiąż, ale należy zwrócić też uwagę na turystykę aktywną jak ścieżki rowerowe, szlaki wodne, ścieżki konne. Na taką turystykę jest wiele miejsca na rynku, bo przecież mieszkańcy Bieszczad mimo, iż kochają góry niekoniecznie chcą w górach wypoczywać.*

Projekt partnerski podsumowany

W dniu 28 maja 2010 roku w Krzydlinie Małej, odbyła się konferencja podsumowująca projekt pod nazwą „Dolnośląska Inicjatywa Kobiet na rzecz integracji społecznej”. W konferencji uczestniczyły przede wszystkim kobiety z miejscowości Krzelów i Brzeg Dolny oraz animatorzy kursu Akademii Partnerstw, którzy w tych dniach wizytowali Krainę Łęgów Odrzańskich.

Na konferencji podsumowano całość działań w projekcie. Pierwszym punktem spotkania były wypracowane pomysły do zrealizowania w przyszłości. Zgodnie ze sztuką, grupa krzelowska i grupa dolnobrzezka, oparły swoje pomysły o problemy i potrzeby mieszkańców.

Kobiety z Krzelowa zaproponowały skoncentrowanie swoich działań na utworzenie punktu bibliotecznego w wiosce, ożywienie świetlicy poprzez zatrudnienie animatora kulturalnego oraz organizację imprez. Za ważne działanie liderki uznały tworzenie mikroprzedsiębiorstw w Krzelowie.

Grupa dolnobrzezka w wypracowanych pomysłach umieściła dokładne zdiagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców Brzegu Dolnego i organizacji pozarządowych z tego miasta. W działaniach znalazły się również cykliczne spotkania między organizacjami, profesjonalizacja III sektora oraz lepsza komunikacja pomiędzy nimi.

Liderka Wanda Hańska podsumowała również szkolenie wyjazdowe do Ekomuzeum Rzemiosła w Dobkowie, gdzie liderki zostały przeszkolone z komunikacji społecznej, autoprezentacji oraz w zakresie budowania zespołów. Niezwykle cenna dla uczestników była wizyta w ekomuzeum, gdzie poznano inicjatywy związane z bajkowym malowaniem przystanków, prawidłowe oznakowanie informacyjne w ekomuzeum oraz aktywne pracownie garncarzy.

Ostatnim punktem konferencji było wystąpienie liderki Iwony Koliczko, która opowiedziała o swojej pracy z psem Bartonem w środowisku dzieci z powiatu Wołowskiego. Pani Iwona w sposób jasny i czytelny zakreśliła swoją misję pomocy dzieciom, poprzez pracę w ramach warsztatów dogoterapeutycznych. Do tego celu została powołana Fundacja ZłOTE PSY, która ma budować zaplecze kadrowe dla rozwijania warsztatów dogoterapeutycznych i dla uśmiechu dzieci z przeróżnymi trudnościami. Prezentacja wraz z częścią pokazową uświadomiła uczestnikom, jak ważna jest to misja do spełnienia.

Projekt pn „Dolnobrzezka Inicjatywa Kobiet na rzecz integracji społecznej” realizowany był przez Stowarzyszenie Integracji Społecznej ProPago, w partnerstwie ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gospodarczego i Kulturalnego Sołectwa Krzelów-Młoty oraz Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Kraina Łęgów Odrzańskich” dzięki wsparciu Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, priorytet VII, działanie 7.3 Inicjatywy Lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Biesiada Dziadoszan

W dniach 12-14 sierpień 2010 w Więtszycach w gminie Pęcław po raz kolejny odbędzie się impreza historyczna pod nazwą „Biesiada Dziadoszan w Krainie Łęgów Odrzańskich”. Impreza rozpocznie się w czwartkowe popołudnie od otwartego pleneru plastycznego zorganizowanego przez Stowarzyszenie Twórców Kultury z Lubina pod hasłem „Przyroda Łęgów Odrzańskich”. Piątek to dzień prelekcji historyczno-przyrodniczych, które zakończy uruchomienie dymarki tarchalickiej. Dzień sobotni rozpocznie się od rajdu rowerowego z Głogowa oraz międzynarodowego spływu kajakowego z Chobieni do Więtszyc. Od południa rozpocznie się blok historyczny, w którym głównymi atrakcjami będą pokazy: dawnych rzemioł, wytopu żelaza, bicia monet, walk wojów oraz główna punkt inscenizacja historyczna „Bitwa Dziadoszan”. Impreza organizowana przez Stowarzyszenie Regionalne „Nadodrzański Zakątek” z Więtszyc została laureatem konkursu na modelową imprezę ekoturystyczną na Zielonych Szlakach - Greenways w 2010 r.

Inscenizacja historyczna „Oblężenie klasztoru”?

Trzeci najazd rycerzy na klasztor stoi w tym roku pod znakiem zapytania. Mimo, iż organizatorzy zapewнили sfinansowanie imprezy, do chwili oddania buletynu do druku, brak jest zgody administratora klasztoru – Fundacji Lubiąż oraz terenów przyległych czyli Gminy Wołów. Jeżeli Stowarzyszenie Lubiąż nie otrzyma takiej zgody w najbliższym czasie, przypadnie też przyznana dotacja z programu Leader w wysokości 25.000zł. Tym większa szkoda, bowiem impreza w tym roku, zapowiadała się na jeszcze atrakcyjniejszą, niż w latach poprzednich. Docenione to zostało również przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego, który objął imprezę w ramach obchodów „Dni Dolnego Śląska 2010”. Jak zapowiadają członkowie Bractwa Rycerskiego Ziemi Legnickiej, bez względu na te okoliczności, wybierają się 21 sierpnia do Lubiąża, aby rozbić obóz.

organizowaną przez Stowarzyszenie „Aktywny Dziewin”. Na plener przyjeżdżają malarze, rzeźbiarze i tkacze z całej Polski. W tym roku planowany jest przyjazd ponad 20 artystów. W trakcie tego wydarzenia odbędą się także warsztaty rzeźbiarskie i malarskie dla dzieci i młodzieży. Na zakończenie zostanie zorganizowany wernisaż prac poplenerowych, podczas którego owocem co roku jest kilkanaście obrazów, kilka rzeźb wzbogacających ekspozycję Galerii Dziewin.

Święto Wina w Mieście Skarbów

Szosta edycja dwudniowej imprezy plenerowo-kostiumowej, nawiązującej do średniowiecznych tradycji winiarskich i rzemieślniczych na ziemi Średzkiej odbędzie się 11-12 września. W pierwszym dniu imprezy statym punktem programu są: spotkania branżowe winiarzy, warsztaty winiarskie promujące kulturę winiarską, okolicznościowe wystawy w Muzeum Regionalnym, rozdawanie sadzonek winorośli przyszłym winiarzom. Najważniejszą część obchodów przypada na niedzielę. Na średzkiej starówce odbywa się Jarmark Średzki z winem, miodem, wyrobami rękodzieła artystycznego i ludowego w roli głównej. Odbywają się też pokazy rzemioł dawnych, pokazy grup rekonstrukcji historycznej, koncerty artystyczno-folkowe, pokazy sceniczne nawiązujące do historii miasta i regionu oraz tradycji winiarskich. Wszystko odbywa się w barwnej oprawie kostiumowej.

Więcej o imprezie w artykule „Święto Łęgów w Mieście Skarbów” na str. 14.

Dni Winobrania i Bociana.

Impreza mająca na celu popularyzację uprawy winogron i przybliżenie związanych z tym dawnych zwyczajów i obrzędów rozpocznie się w sobotę 18 września. W tym dniu dominować będą konkurencje sportowe. Niedziela rozpocznie się od konferencji winiarskiej,

po której odbędzie się tradycyjny bieg po Winne Grono odbywający się trasą prowadzącą ulicami Wińska.

Wśród dodatkowych atrakcji imprezy będą między innymi pokazy historyczne, prezentacja stoisk lokalnych, kulinarnych, winiarskich, czerpania papieru, tradycyjnego wypieku chleba, a przede wszystkim pokaz produkcji wina rozpoczynający się deptaniem winogron przez dziewczęta. Główną atrakcją występów artystycznych będzie koncert gwiazdy disco polo, której repertuar zaspokoi oczekiwania wszystkich pokoleń.

Zakończyła się ocena wniosków siódmej już edycji programu „Działaj lokalnie” realizowanego przez Stowarzyszenie LGD „Kraina Łęgów Odrzańskich” jako Lokalnej Organizacji Grantowej. Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne złożyły w sumie 26 wniosków. Oceny formalnej nie przeszły 3 wnioski, natomiast jeden wniosek został wycofany. Pozostałe 22 zostały ocenione merytorycznie przez powołaną komisję konkursową, której posiedzenie odbyło się w dniu 9 czerwca. Wnioskowana suma dotacji wynosi w tym roku 87 856,50 zł przy całkowitej wartości projektów – 147 106,50 zł.

Natomiast do rozdysonowania przez Lokalną Organizację Grantową było 58 200 zł

Działaj lokalnie jest to program, w którym organizacje uczą się pisania projektów, dlatego niezwykle cieszy fakt złożenia wniosków przez 16 organizacji, które jeszcze nie otrzymały dotacji.

Wiele organizacji, które kiedyś otrzymały wsparcie w ramach tego programu, dziś aplikuje o wiele trudniejsze i większe pieniądze ze źródeł krajowych. Jak pokazuje doświadczenie z poprzednich lat, dzięki tym dotacjom uzyskanych przez grupy nieformalne, dziś funkcjonują one jako organizacje pozarządowe. W tym roku, aż 15 dotacji otrzymały grupy nieformalne. Zapewne w przyszłości, co najmniej kilka z tych grup zawiąże stowarzyszenia i będzie występować we własnym imieniu o środki zewnętrzne, realizując w ten sposób oddolne inicjatywy społeczne.

Grupy nieformalne, które chciały złożyć wniosek musiały znaleźć organizację lub instytucję, która udzieli im m.in. konta bankowego. Dlatego na ręce tych organizacji i instytucji należy złożyć podziękowania, za to, iż umożliwiły grupom nieformalnym realizację ich własnych inicjatyw.

Do roku 2009 na terenie Partnerstwa zostało udzielonych 107 dotacji o łącznej sumie 390 tys. zł., na projekty warte ze względu na oddolny charakter, co najmniej kilkukrotnie większej wartości.

Fundusz „Działaj lokalnie” tworzony jest z dobrowolnych składek gmin z Partnerstwa oraz z dotacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce.

Lista wniosków niezgodnych pod względem formalnym:

- 1). Dziewin (gm. Ścinawa) „Rozbudowa Ekomuzeum Osady Rybackiej Dziewin”
- 2). Prochowice POKIS „Wakacje z przygodą”
- 3). Głogów (miasto) „IV edycja Akcji „Nie ruszaj bez kasku! – Zachowaj na Odrę – Blżej Odrę”.

Lista wniosków z przyznaną kwotą dofinansowania (kolejność alfabetyczna):

- 1). Białawy (gm. Wińsko) „W krainie bociana- miejsce odpoczynku dla uczestników wycieczek rowerowych” - Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Białawy, Białawy Małe – 2000 zł
- 2). Brzeg Dolny „Dolnobrzezka Akademia Seniora” - - grupa nieformalna „Aktywni w każdym wieku” (Dolnobrzezki Ośrodek Kultury w Brzegu Dolnym) – 2290 zł
- 3). Brzezina (gm. Miękinia) „Integrujemy się w działaniu i zabawie” - Stowarzyszenie Edukacji i Kultury „Nasza Brzezina” – 2200 zł
- 4). Garwół – (gm. Wołów) „Modernizacja placu zabaw i terenu rekreacyjnego przy świetlicy wiejskiej w Garwole” „Społeczność lokalna Garwołu” (Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wołowie) – 3900 zł
- 5). Głogów (gm. wiejska) „Gmina Głogów od kuchni – nasz przepis na tradycję” Stowarzyszenie na rzecz integracji i rozwoju gminy Głogów „Nasza Gmina” – 3000 zł
- 6). Grodzanów (gm. Brzeg Dolny) „Wszyscy razem jak jedna rodzina” Stowarzyszenie „Stoneczne Wzgórze” Mieszkańców Wsi Żerkówek, Koto Gospodyń Wiejskich „Grodzanki” – 2000 zł
- 7). Gwizdanów (gm. Rudna) „Poznajemy dziki zachód i Gwizdanów”, grupa rodziców z Gwizdanowa (Centrum Kultury w Rudnej) – 3000 zł
- 8). Jodłowice (gm. Brzeg Dolny) „Piękny ogród w Jodłowicach” Stowarzyszenie Mieszkańców Doliny Potoku Jodłowa Woda, Koto Gospodyń Wiejskich „Jodłowiczki” Jodłowice, – 4000 zł
- 9). Lisowice (gm. Prochowice) „Awangarda Lisowice”... czyli spróbuj wyrazić samego siebie bo sam nie wiesz co w Tobie drzemie...” Rada Sołecka Lisowice oraz Młodzież Ziemi Lisowickiej (Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Ziemi Prochowickiej) – 3650 zł
- 10). Luboszyce (gm. Jemielno) „II Regionalny Festiwal Piosenki Żołnierskiej i Patriotycznej – Luboszyce 2010” Stowarzyszenie Klub Seniora „Złota Jesień” w Luboszycach – 2500 zł
- 11). Mierzowice (gm. Prochowice) „Babskie sprawy – festiwal kobiet w Mierzowicach”, Koto Gospodyń Wiejskich - Mierzowiczanki (Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Ziemi Prochowickiej) – 2160 zł
- 12). Mojęcice (gm. Wołów) „Park przy domu miejscem wypoczynku i spotkań – „jak za starych dobrych lat”, Stowarzyszenie miłośników Mojęcic „Dwór Mojęcice” – 2000 zł
- 13). Niechlów „Czy(m) nas kuszą przedmioty z duszą?”, Grupa nieformalna „pARTnerzy” (Zespół Szkół w Niechłowie) – 2000 zł
- 14). Prochowice „Z szybkością wiatru, czyli wakacje w wielkim stylu”, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Prochowicach (Parafia Rzymsko-Katolicka w Prochowicach) - 3000 zł
- 15). Przychowa (gm. Ścinawa) „Dożynki wiejskie - Przychowa 2010”, Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Przychowa (Centrum Kultury w Rudnej) – 2000 zł
- 16). Rudawa (gm. Wińsko) „Polski Ogród - zagospodarowanie terenów zielonych w Rudawie”, Rada rodziców przy SP w Rudawie wraz z mieszkańcami wsi Rudawa (Stowarzyszenie Wzgórz Wińskich) – 3000 zł
- 17). Turzany (gm. Wińsko) „Z tej maki będzie chleb !” Stowarzyszenie Wzgórz Wińskich, nieformalna grupa inicjatywna Turzany (Stowarzyszenie Wzgórz Wińskich) – 3000 zł
- 18). Warzęgowo (gm. Wołów) „Razem znaczą ciekawiej” grupa Warzęgowianie „Szkoła w Warzęgowie”, – 2500 zł
- 19). Wińsko „Dzień Młodzieży w Gminie Wińsko”, Młodzieżowa Rada Gminy w Wińsku (Gminny Ośrodek Kultury w Wińsku) – 1600 zł
- 20). Więtszyce (gm. Pęcław) „Wakacje z babcią”, Rada sołecka wsi Więtszyce (Stowarzyszenie Regionalne „Nadodrzański Zakątek”) – 3200 zł
- 21). Wroniniec (gm. Niechlów) „Wielopokoleniowe wyprawy plenerowe”, Mieszkańcy Wroninca (Stowarzyszenie „Aktywni Niepełnosprawni”) – 2200 zł
- 22). Żerkówek (gm. Brzeg Dolny) „Wspólna praca się opłaca – poprawa wizerunku wsi”, Mieszkańców Wsi Żerkówek, (Stowarzyszenie „Stoneczne Wzgórze”) – 3000 zł

Działaj lokalnie VII rozstrzygnięty!

„Święto Chleba i Poniów” w Węgrzcu, to efekt realizacji najwyżej ocenionego projektu z „Działaj lokalnie VI”

Plener Artystyczny

Już po raz siódmy w dniach 23-30 sierpnia zostanie zorganizowany Plener Artystyczny „Dziewin Dolnośląski Kazimierz Dolny Nad Odrą”. Jest to impreza cykliczna

W warszawskiej auli Domu Literatury w dniu 30 marca 2010r odbyła się gala XXX edycji konkursu o nagrodę Orzeł Agrobiznesu. Nagroda ta przyznawana jest za sukces rynkowy firm z branży rolno-spożywczej i jej otoczenia. Miło nam poinformować, iż nagrodę otrzymał Zakład Handlu i Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Ścinawie – członek Partnerstwa Krainy Łęgów Odrzańskich.

Orzeł Agrobiznesu jest znakiem towarowym organizatora konkursu. Ponośi on pełną odpowiedzialność (np przed konsumentami) za to kto ten znak wykorzystuje. Nagrody i nominacje przyznaje Kapituła pod przewodnictwem Posła na Sejm RP Pana Franciszka Jerzego Stefaniuka, złożona z polityków zajmujących się problematyką konsumencką i rynkową, marketingowców, handlowców oraz specjalistów zajmujących się polityką jakości. Przy ocenie brana jest pod uwagę skuteczność wchodzenia z nowymi produktami na rynek, sposób promocji oraz tworzenie wizerunku firmy przyjaznego konsumentowi i użytkownikowi. Kapituła konkursowa przyznaje nie więcej niż 10 nagród firmom z całej Polski.

Jest to niewątpliwie duży sukces ścinawskiej przetwórnicy owocowo-warzywniej działającej na rynku od 1958r. Wcześniej w ramach spółdzielni ogrodniczo-pszczelarskiej a od 1992 jako przedsiębiorstwo prywatne.

W 2001 roku Zakład w Ścinawie rozpoczął uprawę i produkcję patisona żółtego w marynacie. Jakość produktu oraz jego dobra promocja spowodowały, że obecnie Ścinawa jest wiodącą firmą na rynku w produkcji patisona żółtego w Polsce.

Oprócz Patisonów firma produkuje ogórki konserwowe, które zostały wpisane na Listę Produktów Regionalnych i Tradycyjnych Dolnego Śląska. W roku 2006 produkt ten uzyskał prestiżową nagrodę „Perłę” w ramach ogólnopolskiego konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”, która wręczana jest podczas Międzynarodowych Targów „Polagra Farm”.

W ofercie znajdują się również inne marynaty m.in. Sałatka z patisonów, Sałatka wielowarzywna, Sałatka z buraków czerwonych, Sałatka szwedzka, Kapusta czerwona, Korniszony, Cwikła z chrzanem, Papryka konserwowa, Sejer sałatkowy, oraz nowość Mix warzywny. Wielokrotnie ścinawskie produkty zostały doceniane w różnych konkursach na szczeblu dolnośląskim. Uczestnicząc m.in. w konkursie

organizowanym przez Marszałka woj. Dolnośląskiego na „Najlepszy Polski Producent Żywności” mogą się poszczycić wieloma dyplomami i pucharami za nagrodzone produkty (m.in. ogórki konserwowe, korniszony, patisony, Sałatkę z buraczków).

Aktualnie produkcja zakładu przeznaczona jest na rynek krajowy. Jak mówi właściciel firmy Teofil Szelwica. „W ubiegłych latach mogliśmy poszczycić się dużym udziałem eksportu w ogólnej sprzedaży. W chwili obecnej ze względu na znaczny spadek waluty i duże wahania kursowe znacznie zmniejszył się udział eksportu w porównaniu do ubiegłych lat i stanowi on zaledwie kilka procent. Znaczny procent produkcji stanowi podwykonawstwo dla firm zewnętrznych z branży przetwórstwa owoców i warzyw”.

Od kilku lat zakład jest członkiem Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego pragnąc poszerzać krąg drobnych producentów, wytwarzając żywność metodami tradycyjnymi bez użycia konserwantów i środków barwiących. Mając długą historię w wytwarzaniu swoich produktów na podstawie tych samych receptur czynione są starania o wpis na Krajową Listę Produktów Regionalnych i Tradycyjnych. Jak mówi Marta Postoń „W chwili obecnej Ogórki Ścinawskie wpisane zostały (zaraz po miodzie z Borów Dolnośląskich) jako produkt tradycyjny Dolnego Śląska. Na dzień dzisiejszy złożony jest wniosek do UE o rejestrację i nadanie Ogórkom ścinawskim oznaczenia Chronione Oznaczenia Geograficzne. Od ponad 6 lat regularnie uczestniczyliśmy w targach „Grüne Woche” w Berlinie, celem wypromowania polskiej żywności w krajach UE – dodaje na zakończenie.

